

ወሰደ=ይዞ ፡ ሄደ ፤ መውሰድ ፡ ወሳጅ ፡ ወሰዳ ፡ አወሳሰድ ።
ወረሰ=እጅ ፡ አደረገ ፤ ውርስ ፡ ርእሰት ፡ ዋርሳ ፡ ወራሴ ፡ መንግሥት ።
ወርህ = ጨረቃ ፡ ወር ፡ አውራህ ፡ ወራት ።
ወቀሠ = ከሰሰ ፡ ዘለፈ ፡ ገሠጸ ፡ መከረ ፡ ወቀሣ ፡ ወቃሽ ።
ወደሰ=አሞገሰ ፤ ማወደስ ፡ መወደስ ፡ ውዳሴ ፡ አወደሰ ፡ አወዳሽ ፡ ውዳሴ ፡ ከንቱ።
ወዐለ=ዋለ ፤ መዐልት ፡ መዓልት ፡ ዕለት ፡ ዕለተ - - - - -
ወዕአ=ወጣ ፤ ፀአት ፡ ፀአተ ፡ ነፍስ ፡ አሪት ፡ ዘፀአት ።
ውስጥ=በቁሙ ፡ ውስጣዊ ፡ ውስጠ ፡ - - - - -
ዋስ ፡ ተያዥ ፡ (ተውሕሰ ፡ ወሐሰ ፡ አውሐሰ ፡ ተዋሰ ፤ አዋሰ) ትውስት ፡ ውስት ፡ ዋስትና።

—0—

ዐለቅት ፡ ከውኃ ፡ ውስጥ ፡ የሚኖር ፡ የሌላውን ፡ እንስሳ ፡ ደም ፡ የሚመጥ ፡ የትል ፡
ዐይነት ።

ዐለመ=አመለከተ ፡ አተመ ፤ ዐላማ ፡ ሰንደቅ ፡ ዐላማ ።
ዐመደ—ደገፈ ፡ አቆመ ፤ ዐምድ ፡ አዕማድ ፡ ዐምደ ፡ ወርቅ ፡ ዐምዶ ።
ዐመፀ=ዐመጠ ፡ ሸፈተ ፤ ዐመፃ ፡ ዐማፂ ፡ ዐማዕያን ፡ ዐመፅ ፡ ዐመፀኛ ፡ ዕማፂ ።
ዐመቀ = ጥልቅ ፡ ሆነ ፤ ዕመቅ ፡ ዕመቀ ፡ ዕመቃት ፡ ዕምቅ ፡ ዐመቀ ።
ዐሠረ=ዐሥር ፡ አደረገ ፤ ዐሥር ፡ ዐሥራት ፡ ዐሥረኛ ፡ ዐሥራ ፡ ሐንድ ።
ዐረቢ=ገባ ፤ ዐርብ ፡ ዐረብ ፡ ምዕራብ ፡ ዕርብት ፡ ዕርብተ ፡ ፀሓይ ።
ዐረፈ ፡ አዕረፈ=ዐረፈ ፤ ዕረፍት ፡ ምዕራፍ ፡ ዕርፈ ፡ መስቀል ፡ ዕርፍ ።
ዐረቀ=አስታረቀ ፡ ተራቁተ ፤ ዕርቅ ፡ ዕርቃን ፡ ዕርቅና ፡ ዕርቃነ ፡ ሥጋ ።
ዐረገ=ከፍ ፡ ከፍ ፡ አለ ፡ ዐረገ ፤ ዕርገት ፡ ማዕረግ ፡ ማዕርግ ።
ዐሰበ=ቀጠረ ፡ ዋጋ ፡ ከፈለ ፤ ዐስብ=የጉልበት ፡ ዋጋ ።
ዐቀበ=ጠበቀ ፡ አዘገየ ፤ ዐቀበት ፡ ዐቃቢት ፡ ዑቃቢ ፡ ዐቃቢ ፡ ዕቁብ ፡ ምዕቅብና ፡ ተዐ
ቅቦ ፡ ዕቅቦት ፡ ዐቃቤ ፡ - - - - -
ዐቃር ፡ ቅመም ፡ ዐቃቂር ።
ዐቅል ፡ ጥበብ ፡ ሐሳብ ፡ ብልጎት ፡ ችሎታ ፡ ትዕግሥት ፡
ዐባየ ፡ ዐብየ ፡ ከፍ ፡ ከፍ ፡ አለ ፤ እንቢ ፡ አለ ፡ ዐቢይ ፡ ዐቢያን ፡ ዐባይ ፡ ዐቢይት ፡ ዕብይ ፡
ትዕቢት ፡ (ተዐባየ ፡ ከራ) ።
ዐበለ=ፈሰሰ ፡ ወረደ ፤ ማዕበል ።
ዐተር ፡ በቁሙ ።
ዐተበ=ባረከ ፡ አማተበ ፡ ቁረጠ ፤ ማዕተብ ፡ (ማተብ) ፡ ዕትብት ።
ዐውሎ ፡ ዐውሎ ፡ ነፋስ ፡ ጠሮ ፡ ነፋስ ።
ዐዘቀ=ጫረ ፡ ቁፈረ ፤ ዐዘቅት ፡ ዐዘቃት ።

ዐደዩ = ከፈለ ፤ ዕዳ ፡ ባለዕዳ ፡ ያዳብ ፡ ዕዳ ።
 ዐወደ፡ (ዶደ = ዘረ ፡ ዐወደ) ፤ ዑደት ፡ ዐውድ ፡ ዐውድ ፡ ነገሥት ፡
 ዐውድ ፡ ዐመት ፡ ዐውድ ፡ ዕለት ።
 ዐይን ፡ (ዐየን = ገመገመ ፡ ገመተ) አዕይንት ፡ ዐይነት ፡ ዐይናማ ፡ ዐየ ።
 ዐገሠ ፡ ተዐገሠ ፡ ታገሠ ፤ ቻለ ፤ ትዕግሥት ፡ ትዕግሥተኛ ፡ መታገሥ ።
 ዐገተ = ከበበ ፡ ቀማ ፡ ያዘ ፡ ዐገተ ፡ ዕግት ።
 ዐጠነ = ዐጠነ ፤ ዕጣን ፡ ማዕጠንት ፡ ዕጣነ ፡ ሞገር ፡ ዐጣኝ ፡ ዕጥን ።
 ዐጠፈ = ዐጠፈ ፤ ዐጥፍ ፡ ዕጥፋት ።
 ዐጸደ = ዐጨደ ፤ ዐጨዳ ፡ ዐጫጅ ፡ ዐጸድ ፡ ዐጸደ ፡ ወይን ።
 ዐጸቀ = በቀለ ፡ አደገ ፤ ዐጽቅ ፡ ዐጽቀ ፡ - - - - -
 ዐፀመ — በረታ ፡ ጸና ፡ ዐፅም ፡ አዕፅምት ።
 ዓለም ፡ ዓለማዊ ፡ ዓለምተኛ ፡ ዓለመኛ ፡ ዘለዓለም ።
 ዓሣ ፡ በቁሙ ፡
 ዕንዚራ = በቁሙ ፡ (ዕንዘረ = ዕንዚራ ፡ ተጫወተ ፤ ዘመረ) ፡
 ዕዝል ፡ (ዐዘለ = በረታ) ፤ ዕዝል ፡ (ብርቱ) ።
 ዶቀ = ዐወቀ ፤ ዕውቀት ፡ ዐዋቂ ፡ ዕዉቅ ።
 ዓመት ፡ ዓመታት ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ዓመተ ፡ - - - - -
 ዕንቀ፡ = በቁሙ ፡
 ዖረ = ታወረ ፡ ዕውር ፡ ዕውራን ፡ መርሐ ፡ ዕውር ።
 ዐደለ = ሰጠ ፡ አሳለፈ ፤ ዕድል ፡ ዕደለኛ ፡ ዕድላም ፡ ዕድለቢስ ።
 ዕፅ ፡ ዕፀዋት ፡ ዕንጨት ፡ ዕፀ ፡ ደብዳቤ ።
 ዐጸበ = ጨነቀ ፡ ባሰ ፤ ዕፁብ ፡ ዐጸባ ፡ ዕጡብ ።
 ዐጠቀ = ታጠቀ ፤ ትጥቅ ፡ ዐጥቅ ።
 ዕፃ = ዕድል ፡ ዕጣ ።
 ዖፍ = ወፍ ፡ አዕዋፍ ።

—የ—

ዮብስ = ደረቀ ፤ ዮብስ ፡ ይብስት ።
 ዮውሀ = አለዘበ ፡ ቅንነት ፡ አስተማረ ፤ ዮዋሀ ፡ ዮዋሃን ፡ ዮዋሃት ።
 ይሁዳ = ስመ ፡ ነገድ ፡ አይሁድ ፡ አይሁዳዊ ።

—ደ—

ደምሰሰ = ደመሰሰ ፡ አጠፋ ፡ አበላሸ ፤ ይቅር ፡ አለ ፡ ድምሳሴ ። ደምሳሽ ፡ ድምሳሳ ፡
 ደምሴ ፡ መደምሰሻ ።
 ደምፀ = ደመቀ ፡ ጮኸ ፤ ድምፅ ፡ ድምፃዊ ።
 ደረሰ = በቁሙ ፡ ጸፈ ፤ ደራሲ ፡ ደራሲያን ፡ ድርሰት ፡ ድርሳን ፡ ድርስ ።
 ደሴት = በቁሙ ፡

ድኅነት = ዳነ ፡ ተረፈ ፡ አመለጠ ፤ ደኅና ፡ ድኅነት ፤ ደኅንነት ፡ መድኅኒት ፡ መድኅኒ ፤
 መድኅኒ ፡ ዓለም ፡ መድኅን ።
 ድኅረ = ቁየ ፡ ወደ ፡ ኋላ ፡ አለ ፡ ዘገየ ፤ ድኅረ ፡ ዳኅራይ ፡ ደኃራይ ፡ ደኃራዊ ፡
 ድኅተር ፡ (አማርኛ ፡ ድኅረ) ፡ ድኅተረት ፡ ድኅተርነት ።
 ደንገፀ = ደነገጠ ፤ ደንጋፂ ፡ መደንግፅ ።
 ደገብ ፡ ድጉስ ፡ ደጓሽ ፡ መደገብ ።

—ገ—

ገህነም ፡ (ገሃነም) ፡ በቁሙ ፡ የቦታ ፡ ስም ፡ ገሃነማዊ ፡ ገህነመ ፡ - - - -
 ገሃድ ፡ (ግህድ) ፤ ተግህድ = ተገለጠ ፡ ታየ ፤ ገሃድ ፡ በገሃድ ።
 ገለጸ = ገለጠ ፤ ገፈፈ ፡ አሳየ ፡ ተረገጦመ ፤ ግልጽ ፡ ግልጽነት ፡ ግልጸ ፡ - - - -
 ገመሰ = በቁሙ ፡ ቈረሰ ፡ ሸረፈ ፤ ገሚስ ፡ ግምስ ፡ ገመሳ ።
 ገሠጸ = ግሣጸ ፡ ተግሣጽ ፡ መገሥጽ ።
 ገስገስ ፤ ግስጋሴ ፡ ግስገሳ ፡ ገስጋሽ ፡ መገስገሻ ።
 ገጽ = በቁሙ ፡ ፊት ፡ ግንባር ፡ ገጸ ፡ በረከት ።
 ግዕዘ = ነጸ ፡ ሆነ ፤ ግዕዝ ፡ ግዕዛን ፡ አግዳዚ ።
 ጋብአ ፡ አስተጋብአ = ሰበሰበ ፡ አጠራቀመ ፤ ጉባኤ ፡ ግብአት ።
 ጎለተ ፤ ጉልት ፡ ጎለች ፡ ጉልቻ ፡ መጎለቻ ።
 ጎመደ ፡ ጎመድ ፡ ጎመዳ ፡ ጉምድ ።
 ጎረደ ፡ ጉርድ ፡ ጉራጅ ፡ ጎራዳ ፡ አጎራረድ ።
 ጎረበ ፡ አጎረበ ፡ ጉርብ ።
 ጎበዘ = ጎለመሰ ፤ ጎብዝና ፡ ጎበዝ ።
 ጎበጠ ፡ ጎባጣ ፡ ጎቢጥ ፡ ጎብጠት ።
 ጎደለ = ጉድለት ፡ ጎደሎ ፡ ጉዳይ ።
 ጎደጎደ ፡ ጉድጓድ ፡ ጎድጓዳ ።
 ጎደፈ ፡ ጉድፍ ።

==ጠ==

ጠበሰ ፡ ጥብሰ ፡ አጠባበሰ ፡ ጠበሳ ።
 ጠዐመ = ጥዕመ ፡ ቀመሰ ፡ አጣጣመ ፤ ጣዕም ፡ ጥዑም ።
 ጠዐየ = ሳተ ፡ ተሳሳተ ፤ ጣዖት ፡ ጣዖታት ፡ መምለኬ ፡ ጣዖት ።
 ጤሰ ፡ ጢሰ ፡ ማጤሻ ።
 ጥርስ = በቁሙ ፡ (ጠረሰ = ጠረሰ) ፡ ተሰበረ ፡ ተሠነጠቀ ፤ አጠረሰ ።

—ጸ—

ጳጳስ = ጵጵስና ፡ ተቀበለ ፤ ጳጳስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ።
 ጳራቅሊጦስ ፡ አማላጅ ፡ አስታራቂ ፡ አስተርጓሚ ።

—አ—

አለየ = ለመነ ፤ ለሎት ፤ ለሎተኛ ፤ ለሎተ ፡ - - - - -

አሐፊ = ጸፈ ፤ ጽሑፍ ፤ ጽሕፈት ፡ መጽሐፍ ፤ ጸሓፊ ፤ ጸሓፊያን ፤ ጸሐፍት ፡ መጻሕፍት ፡
ሥነ ፡ ጽሑፍ ።

አንፀ = ጠና ፡ በረታ ፤ አንፀት ፡ ጽኑዕ ፡ ጽኑዓን ፡ ጽኑ ።

አንጸላ = መታ ፡ አንሿሿ ፡ አቃጨለ ፤ ጸናጽል ።

አንፈ = አለበሰ ፡ ጠቀለለ ፡ ጫፍና ፡ ዳርቻ ፡ ሆነ ፤ ጽንፍ ፡ አጽናፍ ።

አየፈ = ነቀፈ ፡ ተከላተፈ ፡ ዳዳ ፤ ጸያፍ ፡ ጽዩፍ ።

አድቀ = ጸደቀ ፡ እውነተኛ ፡ ሆነ ፤ ረታ ፤ ጸዳቂ ፡ ጸድቅ ፡ ጸዲቅ ፡ ጽድቅ ።

አደይ = ጥበቢ ፡ ዘመነ ፡ ጽጌ ።

አገወ = ሰጠ ፡ ቸረ ፤ ጸጋ ፡ ጸጋዬ ።

አገየ = አበበ ፤ ጽጌ ፡ ጽጌያት ።

አገራ = ጭገርና ፡ ጠጉር ፡ አወጣ ፤ ጸጉር ።

አፀረ ፡ ጽዕረ = ጣረ ፤ ጸር ፡ ጸዕር ፡ ጸዓር ፡ ጸዓረ ፡ - - - - - ።

አጥ ፡ በቁሙ ፡ ጸጥታ ።

አመ = በቁሙ ፡ ጸም ፡ አጽዋም ፡ አጽዋማት ፡ ጸዋሚ ፤ ጸሚ ።

አታ = ወገን ፡ ዐይነት ፤ (እውተው = ለየ ፡ ከፈለ) ፡ ጸዋትው ።

አውፀ = ጠራ ፤ ስም ፡ አወጣ ፡ ሰየመ ፡ ተጸውዖ ፡ ጽዋዔ ፡ ጽዋዕ ።

—ዐ—

ፀሓይ = በቁሙ ።

ፀንሰ = አረገዘ ፡ ፀነሰ ፡ ፅንሰ ፡ ፅንሰት ፡ ፅንሰት ።

—ፈ—

ፈለሰ = ፈለሰ ፡ ተሰደደ ፤ ፍልሰታ ፡ ፈላሰ ፡ ፈላስያን ፡ መፍልሰ ፡ ፈላሻ ።

ፈልሰፈ = ተፈቀቀ ፤ ፈላስፋ ፡ ፍልስፍና ፡ መጽሐፈ ፡ ፈላስፋ ።

ተፈሥሐ = አስደሰተ ፡ ተጫወተ ፡ ፍሥሐ ፡ ትፍሥሕት ።

ፈረሰ = ጋለበ ፡ ነጐደ ፤ ፈረሰ ፡ ፈረሰኛ ።

ፈሰሰ = ቀልጦ ፡ ወረደ ፤ ፈሰሰ ፡ ፈላሽ ፡ መፍሰሻ ፡ ማፍሰሻ ።

ፈወሰ = በመድኃኒት ፡ አዳነ ፤ ፈውሰ ፡ ፈውሰ ፡ - - - - -

ፈርሀ = ፈራ ፡ አከበረ ፡ ሠጋ ፤ ፍርሀት ፡ ፈሪሀ ፤ ፈሪሀ ፡ - - - - -

ፈጸመ = አበቃ ፡ መላ ፡ ጨረሰ ፤ ፍጹም ፡ አፈጸጸም ፡ መፈጸሚያ ፡ ፈጸሚ ፡ ፍጸሚ ።

ፋሲካ = በቁሙ ።

ምዕራፍ ፡ ፬ ።

ሐረግ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ።

ማ. ከዚህ ፡ በታች ፡ የምንጽፍባቸው ፡ የሕጋጌ ፡ ቃላት ፡ አባቶቻችን ፡ ያቈዩን ፡ በቅኔ ፡ ቤት ፡ የታውቁትና ፡ የተለመዱት ፡ ናቸው ።

ክፍል ፡ ፩ ።

መግለጫ ።

ዐረፍት ፤ አዕረፈ ፡ ዐረፈ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ ምእላድ ፡ ስለሆነ ፡ ማረፊያ ፤ መናኸሪያ ፡ ማለት ፡ ነው ። ነገር ፡ ብሎ ፡ ዘርፍ ፡ ሲይዝ ፡ ግን ፡ ነገርን እንደቃል፣ ቁጥሮቹን ያገኘ ፡ ነቀጥ፣ ውስጥ የሚገኙ ፡ አንድ ፡ ሐሳብን ፡ ገልጠው ፡ የሚቆሙ ፡ ቃላት ፡ ስብስብ ነው ።

ውሳኔ ፤ አንድ ፡ ቃል ፡ ብቻውንም ፡ ሆነ ፡ ከባልንጀሮቹ ፡ ጋራ ተሳክቶ ፡ ሐሳብን ፡ የሚገልጥበት ፡ ሁኔታ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ይባላል ። ዐረፍተ ፡ ነገርን ፡ በደንብ ፡ ማሳካት ፡ የማያውቅ ፡ ሰው ፡ ደንበኛ ፡ ተናጋሪ ፡ ጥሩ ፡ ድርሰት ፡ ጸሐፊ ፡ ሊሆን ፡ አይችልም ። ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ከተቃረኑ ፡ በኋላ ፡ እንከን ፡ የለሽ ፡ ደራሲና ፡ ተናጋሪ ፡ ለመሆን ፡ የሚያስፈልገው ፡ የሐሳብ ፡ ጥይል ፤ ጥንቃቄ ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ማስተዋል ፡ ቀጥተኛ ፡ አስተያየት ፡ የመንፈስ ፡ ጽኑነት ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ የሰዋስው ፡ ትምህርት ፡ ከመሠረቱ ፡ በጠቅላላ ፡ ለድርሰት ፡ በተለይም ፡ ለዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ማቃኛ ፡ መሆን ፡ አለበት ።

ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ የሚመሠረተው ፡ ከሆኔ ፡ ከቀለም ፡ ከሐረግ ፡ ነው ። ስለዚህ ፡ አተናተኑና ፡ አሠራሩ ፡ እንዲቀለን ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጠቀሱትን ፡ ጠንቅቀን ፡ ማወቅ ፡ አለብን ።

ሆኔና፤ ቀለምን ፡ ሀ ፡ በሰዋስዋችን ፡ ለ ፡ የአማረኛ ፡ ግጥምና ፡ ቅኔ ፡ ማስተማሪያ ፡ በሚለው ፡ መጻፋችን ፡ ተንትነን ፡ ጽፈናልና ፡ ሐረግና ፡ ዐረፍተ ፡ ነገርን ፡ ከመጀመራችን ፡ በፊት ፡ ልጆች ፡ ከዚህ ፡ በፊት ፡ ያውቁት ፡ እንደሁ ፡ ማስከለስ ፡ አያውቁትም ፡ እንደሆነ ፡ ማስተማር ፡ ያሻል ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ ያመለከትነውን ፡ ለመምህሩ ፡ ፈንታ ፡ ትተን ፡ በሐረግ ፡ እንጀምራለን ።

ሐ ረ ግ ።

ሐረግ ፡ ብዙ ፡ ትርጉም ፡ አለው ፤

ሀ/ ግንድ ፡ የሌለው ፡ በዛፍ ፡ ላይ ፡ የሚሳብ ፡ ዕዕ ፡

ለ/ በሀ ፡ የተነገረውን ፡ የሚመስል ፡ ለጌጥ ፡ ተብሎ ፡ በመጸሕፍት ፡ የሚሳብ በመስቀል ፡ በዐምደ ፡ ወርቅ ፡ በሐውልት ፡ ላይ ፡ የሚቀረፅ ፡ ጌጥ ፡ ሁሉ ፤

ሐ/ የቤተ ዘመድ ፡ ሐረግ ፡ ሳቢያ ፡ ዝምድና ፡ ትውልድ ፡ ወሰን ፡
 መ/ በግጥም ፡ የስንኝ ፡ አካፋይ ፡ ወይንም^፮ ፡ ባንድ ፡ ትንፋሽ ፡ የሚነበቡ ፡ የቀለ
 ሚትና ፡ የቃላት ፡ ስብስብ ።
 በዚህ ፡ ክፍል ፡ ግን ፡ ቅጽል፡እየተጨመረለት፡የቃላትን ፡ ስብስብ፡በቻ፡ያሳያል ።

የሐረግ ፡ ክፍል ።

ሐረግ ፡ ባራት ፡ ታላላቅ ፡ ክፍል ፡ ይከፈላል ፤

ሀ/ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡

ለ/ ቦዛዊ ፡ ሐረግ ፡

ሐ/ ዘንዳዊ ፡ ሐረግ ፡

መ/ ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡

በመጀመሪያ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግን ፡ ከነዐይነቱ ፡ እናሳያለን ።

ክፍል ፡ ፪ ።

ሀ/ ንኡስ፡ሐረግ፡

ባለቤትና ፡ አንቀጽ ፡ የሌለው ፡ የቃላት ፡ ስብስብ ፡ ሁሉ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ፡ይባላል ።
 ባለቤትና ፡ አንቀጽ ፡ ካገኘ ፡ ግን ፡ ቀላል ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ይሆናል ።

ም. ከመሬት ፡ በላይ ፡ ከጠረጴዛው ፡ ሥር ፡ ለወንድሜ ፡ ልጅ ፡ ተራራ ፡ ለተራራ ፡
 ባይኔ ፡ በገዛ ፡ ዐይኔ ፡ በዐይነ ፡ ልቡና ፡ ወዘተ . ።

ይህንም ፡ ስያሜ ፡ የሚያገኘው ፡ ሲያንስ ፡ በውል ፡ ሁለት ፡ ቃላት ፡ በኅብረት ፡
 ገብተው ፡ አንድ ፡ ስሜት ፡ ሲያሳዩ ፡ ነው ።

የንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ዐይነት ።

ለማጥናት ፡ እንዲመኝ፡ንኡስ፡ሐረግ፡ሁሉ፡ተመዝግቦል፡እስም፡፮፡ዐይነት፡አለው ፤

፩/ ስማዊ፡ንኡስ ፡ ሐረግ ።

የስምን ፡ ሥራ ፡ ስሜት ፡ ሙያ ፡ የያዘ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ ስማዊ ፡ ንኡስ ፡
 ሐረግ ፡ ይባላል ።

ም/ ሀ/ ቤት ፡ ተሠራ ፡ (ስም) ።

የወንድሜ ፡ ቤት ፡ ተሠራ ፡ (ስማዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ) ።

ለ/ ዘመድ ፡ ተሰበሰበ ፡ (ስም) ።

ዘመድ ፡ አዝማድ ፡ ተሰብስቦ ፡ ያወካል ፡ (ስማዊ ፡ ን.ሐ) ።

ሐ/ ባህል ፡ ደገደገ ፡ (ስም) ።

ጥንታዊው ፡ የሀገራችን፡ባህል ፡ እየደገደገ ፡ ሄደ ፡ (ስማዊ ፡ ንኡስ / ሐ) ።

፪ ፡ ቅጽላዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ።

የቅጽል ፡ ስሜት ፡ ያለው ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ ቅጽላዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ።

ሀ/ ይህ ፡ አረጋዊ ፡ ዐዋቂ ፡ ነው ፡ (ቅጽል) ።

ይህ ፡ አረጋዊ ፡ የዕውቀት ፡ ሰው ፡ ነው ፡ (ቅጽላዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ) ።

ለ/ ተሰማ ፡ በጣም ፡ ክፉ ፡ ነው ፡ (ቅጽል) ።

ተሰማ ፡ የክፋት ፡ ምንጭ ፡ ነው ፡ (ቅጽላዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ) ።

ሐ/ አባቱን ፡ መሰል ፡ ልጅ ፡ ተወለደ ፡ (ቅጽላዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ) ።

፫ ፡ አገባባዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ (መስተዋድዳዊ) ።

ንኡስ ፡ አገባብ ፡ (መስተዋድድ) ፡ የሚወድቅበት ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ አገባባዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ።

ም. ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ በጠረጴዛው ፡ መብራት ፡ ከሀገር ፡ ቤት ፡ ከተራራ ፡ ወደ ፡ ተራራ፡ዐይን ፡ ለዐይን ፡ ቤት ፡ ለቤት ፡ ለመሥራት፡ከወንድሙ ፡ ጋራ ፡ ለማደር፡ወዘተ . ።

፬ ፡ ግግዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ።

ከግሥ ፡ የሚገኙትን ፡ ሐረጎች ፡ ሁሉ ፡ ይጠቀልላል ። ለእሱም ፡ ፭ ፡ ክፍል ፡ አለው ፤

ሀ/ አርእስታዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ። ከአርእስት ፡ የሚገኝ ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ አርእስ ስታዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ። ም. ወንድምን ፡ መውደድ ፡ ትምህርትን ፡ መማር ፡ ሀገርን ፡ ማፍቀር ፡ እርስ ፡ በርስ ፡ መተማመን ፡ ወዘተ . ።

ለ/ ሣልሳዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ። ተሳቢ፡ያለው ፡ ሣልስ ፡ ቅጽል ፡ ያለበት ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ ሣልሳዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ። ም. ቤት ፡ ጠባቂ ፡ መንገድ ፡ ጠራጊ ፡ ልብስ ፡ ሰፊ ፡ አንበሳ ፡ ገዳይ ፡ ጀሮ ፡ ጠቢ ፡ ወዘተ . ።

ሐ/ ማድረጊያዊ ፡ ንኡስ፡ሐረግ ። ሳቢ ፡ ማድረጊያ፡ያለበት፡ ማድረጊያዊ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ። ም. ቤቱን ፡ መጥረጊያ ፡ እህል ፡ መከተቻ ፡ እሳት ፡ ማን ደጃ ፡ የጊዜ ፡ ማሳለፊያ ፡ ያይጥ ፡ መግደያ ፡ ወዘተ . ።

መ/ ሳድሳዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ። የሚስብ ፡ ሳድስ ፡ ቅጽልና ፡ የተገብሮ ፡ ስሜት ፡
ያለው ፡ ከተገኘ ፡ ሳድሳዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ነው ። ም. አባቱን ፡ አከል ፡ እና
ቱን ፡ መሰል ፡ ዐይነ ፡ ደረቅ ፡ እግረ ፡ ለምለም ፡ እጅ ፡ ሰባራ ፡ ጠጉረ ፡ ከርዳዳ ፡
አፈ ፡ ክፍት ፡ ራስ ፡ ሞላላ ፡ ዐይነ ፡ ሸውራራ ፡ ልበ ፡ ክፉ ፡ ወዘተ . ።

ሠ/ ሳቢ ፡ ዘራዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ። ተሳቢ ፡ ያለው ፡ ሳቢ ፡ ዘር ፡ ሲመጣ ፡ ሳቢ ፡
ዘራዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ። ልብስ ፡ አለባበስ ፡ ቀጥ ፡ ብሎ ፡ አቋቋም ፡
ሰውን ፡ አስተያየት ፡ ወጥ ፡ አሠራር ፡ ቤት ፡ አያያዝ ፡ ወዘተ . ።

፭ ፡ ተውሳክ ፡ ግጣዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ።

አንቀጽን ፡ የሚያጐላምስ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ ተውሳክ ፡ ግጣዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡
ይባላል ። ም. ነገ ፡ ማለዳ ፡ ትላንት ፡ ማታ ፡ የዛሬ ፡ ሳምንት ፡ ተነገ ፡ ወዲያ ፡ የማታ ፡ ማታ ፡
የኋላ ፡ ኋላ ፡ ተቀን ፡ እኩል ፡ በታች ፡ ከቀን ፡ እኩል ፡ በላይ ፡ እኩል ፡ ሌሊት ፡ መንፈቀ ፡
ሌሊት ፡ ወደ ፡ ማታ ፡ ወዘተ . ።

መልመጃ ፡ ፭ ።

ከዚህ ፡ በታች ፡ ካለው ፡ ምንባብ ፡ ያሉትን ፡ ንኡሳን ፡ ሐረጎች ፡ እያይነታቸው ፡
ለይተህ ፡ በሠንጠረዥ ፡ ጻፍ ።

በጦር ፡ ሙያው ፡ ዝነኛ ፡ ስለሆነ ፡ ንጉሡ ፡ የጦር ፡ አዝማች ፡ አደረገው ። ምታ ፡
ነጋሪት ፡ ክተት ፡ ሠራዊት ፡ ብሎ ፡ በንጉሡ ፡ ቃል ፡ ዐዋጅ ፡ አስነግሮ ፡ ሲዘምት ፡
ከዝነኛው ፡ የጦር ፡ ፊታውራሪ ፡ ጋራ ፡ የሀገሬን ፡ ጠላት ፡ ለመውጋት ፡ ዘምቼ ፡ ነበር ፡ ለማ
ለት ፡ ለወጣ ፡ ብቻ ፡ ወታደር ፡ ባላገር ፡ ጦረኛ ፡ ነፍጠኛ ፡ ጨዋ ፡ ካህን ፡ ጀሌ ፡ ባለንብረት ፡
አንድም ፡ ሳይቀር ፡ ቄሱ ፡ ሰይፍ ፡ እየገዛ ፡ ጀሌው ፡ ከብቱን ፡ ሺጦ ፡ ቢያገኝ ፡ ጠበንጃ ፡
ባያገኝ ፡ ጦርና ፡ ጐራዴ ፡ ገዝቶ ፡ ይከተለው ፡ ነበር ።

እንደዚህ ፡ ሁኖ ፡ የተሰበሰበው ፡ ጭፍራ ፡ የዘመቻ ፡ ሕግና ፡ ሥርዐት ፡ ስለነበረው ፡
መሥመሩንና ፡ ረድፉን ፡ ረገዱንና ፡ ደንቡን ፡ ጠብቆ ፡ ሲሄድ ፡ ጉደሪ ፡ የሚመታው ፡
የውቅያኖስን ፡ ባሕርና ፡ የዐባይን ፡ ለመምቱ ፡ ይመስል ፡ ነበር ።

ካፋፍ ፡ ቁሞ ፡ በተረዛሚ ፡ መነጥር ፡ ላየው ፡ ቀን ፡ እንደ ፡ ጉንዳን ፡ እየተተራመሰ ፡
ሲንዝ ፡ ሥርዐት ፡ የማያውቅ ፡ የወታደር ፡ ደንብ ፡ ያልተማረ ፡ ሲመስል ፡ የሰፈርና ፡ የተነሥ ፡
ነጋሪት ፡ ሲመታ ፡ ግን ፡ የሚወስድበት ፡ አምስት ፡ አምስት ፡ ደቂቃ ፡ ብቻ ፡ ነበር ። በአምስት ፡
ደቂቃ ፡ ጭነቱን ፡ አራግፎ ፡ ድንኳኑን ፡ ተክሎ ፡ ለፈረስ ፡ ለበቅሎው ፡ ገፈራ ፡ ሰጥቶ ፡ ለራሱ ፡
ምግብ ፡ ማብሰል ፡ ሲጀምር ፡ ላየው ፡ ሁሉ ፡ ያ ፡ ሁሉ ፡ ሠራዊት ፡ በኮረንቲ ፡ የሚነዳ ፡
መኪና ፡ እንጂ ፡ ሥጋዊ ፡ ሰው ፡ መሆኑን ፡ ያጠራጠራል ።

እንኳንስ ፡ ከዳርና ፡ መሃል ፡ ሰፋሪውም ፡ ካለበት ፡ ከትልቅ ፡ ጉብታ ፡ ላይ ፡ ሁኖ ፡ በዘመናዊ ፡ መነጠር ፡ ዙሪያውን ፡ ወደ ፡ ምሥራቅ ፡ ወደ ፡ ምዕራብ ፡ ወደ ፡ ሰሜን ፡ ወደ ፡ ደቡብ በአውራ ፡ ጣት ፡ ቁሞ ፡ እየተዘዋወሩ ፡ ቢመለከቱ ፡ የፊታውራሪው ፡ መዳረሻ ፡ የቀኛዝማቹ ፡ መናኸሪያ ፡ የግራዝማቹ ፡ ወሰን ፡ የደጀኑ ፡ ዲካ ፡ አይታወቅም ፡ እንዲያው ፡ አድማስ ፡ እስከ ፡ አድማስ ፡ ጽንፍ ፡ እስከ ፡ ጽንፍ ፡ በጦር ፡ ሠራዊት ፡ የተወረረ ፡ ይመስላል ፡ እንጂ ።

ወይዘሮ ፡ ዓለሚቱ ፡ ከደራሲው ።

ክፍል ፡ ፫ ።

ቦዛዊ ፡ ሐረግ ።

በውስጡ ፡ ተሳቢ ፡ ያለው ፡ ቦዝ ፡ ያለበት ፡ ሐረግ ፡ ቦዛዊ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ። ቦዝም ፡ የሚባለው ፡ ጠርጌ ፡ ጠርገህ ፡ ጠርገሽ ፡ በልቶ ፡ በልተን ፡ ሠርታችሁን ፡ የመሳሰለ ፡ ነው ። ሥራውን ፡ ጨርሶ ፡ ልብሴን ፡ አጥቤ ፡ ያባቷን ፡ ድምፅ ፡ ስምታ ፡ ዘመዶችህን ፡ ጠይቀህ ፡ ቤተክርስቲያን ፡ ሂዳችሁ ፡ ሀገርግብኝታችሁ ከሰው ተዋውቃችሁ ፡ ወዘተ. ።

መልመጃ ፡ ፮ ።

ለንኡስ ፡ ሐረግ ፡ በተሰጠው ፡ መልመጃ ፡ ያሉትን ፡ ቦዛውያን ፡ ሐረጎች ፡ ሁሉ ፡ እየለየህ ፡ ጻፍ ።

ክፍል ፡ ፬ ።

ዘንዳዊ ፡ ሐረግ ።

ዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ያለበት ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ ዘንዳዊ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ። ም. እራቴን ፡ ስበላ ፡ ወንድሜ ፡ መጣ ። ትላንት ፡ እናበበ ፡ ሲጽፉ ፡ ተሰማ ፡ እንቅልፉን ፡ ያለጥጥ ፡ ነበር ። ያች ፡ ሴትዮ ፡ የምትወደው ፡ ልጅዋ ፡ ሙቶባት ፡ ከል ፡ ለብሳለች ። ተሰማ ፡ ቢመጣ ፡ በለው ፡ ተቈጣ ። እኅቴ ፡ እስክትመጣ ፡ ድረስ ፡ ካፋፋ ፡ ላይ ፡ ሁኜ ፡ እጠብቃለሁ ። ተማሪው ፡ በማለዳው ፡ እንዲያነብ ፡ ኳሱን ፡ ያነጥራል ። ወላጆች ፡ ልጆቻቸውን ፡ ከትምህርት ፡ ቤት ፡ ጋራ ፡ ተስማምተው ፡ እንዲመክሩ ፡ ይነገራሉ ።

የዘንዳዊ ፡ ሐረግ ፡ ዐይነት ።

ዘንዳዊ ፡ ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ ፫ ፡ ዐይነት አለው ። ሀ/ ሰማዊ ፡ ለ/ ቅጽላዊ ፡ ሐ/ ተውሳከ። ግሣዊ ፡ ይኸውም ፡ በንኡስ ፡ ሐረግ ፡ እንዳየነው ፡ እንደ ፡ ሙያውና ፡ ስሜቱ ፡ ሰማዊ ፡ ቅጽላዊ ፡ ተውሳከ። ግሣዊ ፡ ይባላል ። ም. ሀ) እንዲመጡን ግራቸው ። ምን ፡ ልንገራቸው እንዲመጡ ። እንደሚሄድ ፡ አውቃለሁ ። ምን ፡ ታውቃለህ ፡ እንደሚሄድ ፡ (ሰማዊ) ።

ለ/ የሚሰማ ፡ ሰው ፡ የለም። ለምትወልድ ፡ ሴት፡ዕረፍት፡ ይሰጣታል ። (ቅጽላዊ)።

ሐ/ ሥራዬን ፡ ስሠራ ፡ ወንድሜ ፡ ሲጽፍ ፡ (ተውሳከ ፡ ግሣዊ) ።

በሀ ፡ ምን፤ በለ ፡ እንዴት፡ ያለ ፡ ምን፡ የሆነ ፡ የሚሆን፤ በሐ ፡ መቼ ፡ ተብሎ ፡ ሲጠየቅ ፡ የሚገኙ ፡ ሐረጎች ፡ ስለሆኑ ፡ ስማዊ ፡ ቅጽላዊ ፡ ተውሳከ ፡ ግሣዊ ፡ ይባላሉ ።

መልመጃ ፡ ፯ ።

ከዚህ ፡ በታች ፡ ካለው ፡ ምንባብ ፡ ያሉትን ፡ ቦዛውያንና ፡ ዘንዳውያን ፡ ሐረጎችን ፡ እየለየህ ፡ ጻፍ ።

በዚያ ፡ ብዙ ፡ ሕዝብ ፡ በሚይዝ ፡ አዳራሽ ፡ መካከል ፡ ቁሞ ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ እየተመላለሰ ፡ ስጠው ፡ ጨምርለት ፡ ወጥ ፡ አውጣለት ፡ ሥጋ ፡ አቅርብለት ፡ ሲል ፡ ለሕዝቡ ፡ አምላክ ፡ አስቦ ፡ የላከው ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንጂ ፡ ሰው ፡ ነው ፡ ብሎ ፡ የሚገምተው ፡ ማንም ፡ አልነበረም ። አባ ፡ ሰላም ፡ ግብር ፡ የሚገኝበት ፡ አዳራሽ ፡ በግብር ፡ ጊዜ ፡ ዳር ፡ እስከ ፡ ዳር ፡ ጠም ፡ ብሎ ፡ ሲሞላ ፡ ገብቶ ፡ ላየው ፡ ከስፋቱ ፡ የተነሣ ፡ አምሮች ፡ አሳላፊዎች ፡ የሚዋነቡበት ፡ ነፋስ ፡ እርም ፡ ብሎ ፡ የተወው ፡ ለጥ ፡ ያለ ፡ ባሕር ፡ ይመስላል ። ወዲያውም ፡ ዐይን ፡ ቅብዝብዝ ፡ ሲል ፡ እንጀራው ፡ በመሶብ ፡ ተሠርቶ ፡ በሴዴቃ ፡ ተጥሎ ፡ በአቈልቋይ ፡ ተሰምሎ ፡ በገበታ ፡ ተቈልሎ ፡ ምን ፡ ያህል ፡ ፍጥረት ፡ በጋበዝ ፡ ነው፡በልቶ፡የሚጨርሰው ፡ ያስኛል።የሠለጠኑ ፡ ባለሙያ ፡ ወጥ ፡ ቤቶች ፡ የሠሩት፡ወጥም ፡ ገና ፡ በሩቁ ፡ ሽታው ፡ ሲያውድ ፡ እንኳንስ ፡ የተራበውን ፡ የጠገበውንም ፡ ያሣሳል ፤ ያስጐመጃል ፤ አእምሮ ፡ ያዞራል ፤ ሆኖ ፡ ይበረብራል ፤ ጠላው ፡ በገንዳ ፡ ጠጁ ፡ በሻንዳ ፡ ሥጋው ፡ በሳንሳ ፡ ቀርቦ ፡ ሲታይ ፡ ከመጠጥ ፡ ባሕር ፡ ከሥጋ ፡ ከምር ፡ የደረሱ ፡ ይመስላል ።

ወይዘሮ ፡ ዓለሚቱ ፡ ከደራሲው ።

ክፍል ፡ ፭ ።

ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡

ንኡስ ፡ ሐረግ ፡ አንቀጽና ፡ ባለቤት ፡ የሌለው ፡ የቃላት ፡ ስብስብ ፡ ዘንዳዊና ፡ ቦዛዊ ፡ ደግሞ ፡ ለማሰር ፡ የማይችሉ ፡ አናቅጽ ፡ ያሉባቸው ፡ ሐረጎች ፡ መሆናቸውን ፡ ተገንዝበናል ፤ ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ ግን ፡ አንቀጽና ፡ ባለቤት ፡ ኑሮት ፡ በአንቀጹ ፡ ላይ ፡ አገባብ ፡ (መስተፃምር) ፡ ስለሚወድቅበት ፡ ለማሰር ፡ የማይችልን ፡ ጥገኛ ፡ አንቀጽን ፡ ከነባለቤቱ ፡ የያዘ ፡ ነው። የሁለቱንም ፡ ልዩነት ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ በሰጠ ነው ፡ ምሳሌ ፡ መላልሶ ፡ አንቦ ፡ ይረዷል ።

ንኡስ ፡ ሐረግ ፡

ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡

ከጠረጴዛው ፡
በቀንዱ ፡

ከጠረጴዛው ፡ ላይ ፡ ያለው ፡
በቀንዱ ፡ የተዋጋው ፡

በክረምት ፡ ወራት ፡ በክረምቱ ፡ ወራት ፡ የበቀለ ።
 ዐይን ፡ ላይን ፡ ዐይን ፡ ላይን ፡ የተያዩ ፡
 ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ በመጣሁ ፡ ጊዜ ፡
 ትላንት ፡ ባራት ፡ ሰዓት ፡ ትላንት ፡ ባራት ፡ ሰዓት ፡ ወዳጄ ፡ እንደ ፡ መጣ ፡
 ማሰሪያ ፡ አንቀጽና ፡ ባለቤትም ፡ ሲጨምሩ ፡ እንደሚከተለው ፡ ይሆናሉ ።
 ከጠረጴዛው ፡ ላይ ፡ አለ ። ከጠረጴዛው ፡ ላይ ፡ ያለው ፡ የኔ ፡ ነው ።
 በክረምት፡ወራት ፡ ሣር ፡ ይበቅላል።በክረምት፡ወራት ፡ የሚበቅል ፡ ሣር ፡ ቶሎ፡ያድጋል፡
 ልጆች ፡ ዐይን ፡ ላይን ተያይተው ተግግቱ።ዐይን ፡ ላይን ፡ የተያዩት ፡ ልጆች ፡ ተግግቱ ።
 ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ መጣሁ ። ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ በመጣሁ ፡ ጊዜ ፡ ከቤት ፡ ነበረ ።
 ትላንት ፡ ባራት ፡ ሰዓት ፡ ወዳጄ ፡ መጣ ። ትላንት ፡ ባራት ፡ ሰዓት ፡ ወዳጄ ፡ እንደመጣ ፡
 ወደ ፡ ቤቱ ፡ ተመለስሁ ።

የዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ ዐይነት ።

ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ እንደ ፡ ስሜቱ ፡ ኒ ፡ ዐይነት ፡ አለው ።
 ፩ ፡ ስማዊ ፡ ዐቢይ ፡ ሐረግ ፤ የስምን ፡ ስሜትና ፡ ሙያ ፡ የሚይዝ ፡ ዐቢይ ፡ ሐረግ፡ሁሉ፡
ስማዊ ፡ ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ።

ም. ሀ) ንጉሡ ፡ የሚመጡበት ፡ በይፋ ፡ ተነገረ ፡ (ባለቤት) ።
 ለ) እባክህን ፡ ንጉሡ ፡ የሚመጡበትን ፡ ንገረኝ ፡ (ተሳቢ)።
 ሐ) ተማሪው ፡ ያለፈበት ፡ ውጤት ፡ ተነገረ ፡ (ዘርፍ) ።
 መ) ካስኘው ፡ ውሎ ፡ ያፈተተውን ፡ ሠርቶ ፡ ይመለሳል ፡ (ተሳቢ) ።

፪ ፡ ቅጽላዊ፡ዐቢይ፡ሐረግ ፤ አንቀጹን፡አዛማጅ፡ ቅጽል ፡ (የ) እንዳያስር ፡ ያደረገበት ፡
ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ ቅጽላዊ ፡ ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ።

ም. ሀ) የምወደው ፡ ልጄ ፡ ይህ ፡ ነው ።
 ለ) ትላንት ፡ ተገበያ ፡ ያየሁት ፡ ሰውዬ ፡ አሁን ፡ መጣ ።
 ሐ) እጁን ፡ የተሰበረው ፡ ልጅ ፡ ወደ ፡ ሆስፒታል ፡ ሄደ ።

፫ ፡ አገባባዊ ፡ ዐቢይ ፡ ሐረግ ፤ የቅጽልና ፡ የስም ፡ ስሜት ፡ ከሌለበት ፡ በቀር ፡
ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ (መስተፃምር) ፡ የሚወድቅበት ፡ ሐረግ ፡ ሁሉ ፡ አገባባዊ ፡
ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ ይባላል ።

ም. ሀ) ወንድሜ ፡ ከመጣ ፡ እሄዳለሁ ።

ለ) አባቴና ፡ እናቱ ፡ ተከባክበው ፡ እንዳሳደጉኝ ፤ እኔም ፡ በደንብ ፡ እጦራ
ቸዋለሁ ።

ሐ) አበበ : በልጅነቱ : ስለተቀጣ : ጭምት : ነው ።

መ) በሰው : ሀገር : ሲኖሩ : እንዳልሰሙ : ሰዎች : እንዳላዩ : ዐይቶ : ነው ።

ሠ) ባልንጀሮቹ : እየተጫወቱ : ሲመጡ : በመስኮት : ዐየሁና : ልቀበላቸው : ወጣሁ ።

ረ) ተሰማ : ወደ : ገበያ : በሄደ : ጊዜ : ዓለሙ : ከቤት : ነበር ።

ተውሳከ : ግግዊም : የሚሉት : አሉ : እኛ : ግን : አንቀጽን : እንዳያስር : የሚያደርጉት : አገባባት : ስለሆኑ : አገባባዊ : ከሚሉት : ጋራ : እንስማማለን ።

የሐረግ : አከፋፈል ።

ሐረግ : ጥገኛና : መደበኛ : ተብሎ : በሁለት : ይከፈላል ፤ ጥገኛ : የሚባሉትና : ዘንዳዊ : ዐቢይ : ሐረጎች : ሲሆን : መደበኛ : ግን : የዐረፍተ : ነገር : ማሰሪያ : አንቀጽ : ያለበት ነው ።

ጥገኛ : ሐረግ ፤

ከገበያ : ያየሁት :

ወንድሜ : ከመጣ :

ሰዎች : እንዳሉ :

ማት : ዝናም : ከዘነመ : በኋላ :

አጎታችን : ስለሞተ :

መደበኛ : ሐረግ ፤

ሰውዬ : መጣ ።

እኔ : እሄዳለሁ ።

ንገረኝ ።

ፀሐይ : ወጣ ።

ከደጃችን : ድንኳን : ተተክሏል ።

ባገባብ : ምክንያት : ከባለቤትና : ካንቀጽ : መካከል : ዐቢይ : ሐረግ : የገባ : እንደሆነ : ቀድሞ : የመጣውን : ባለቤት : እንደሚከተለው : አድርጎ : ካንቀጽ : ጋራ : መስመል : ነው ።

ሀ) ተዋበች : ጨቅላውን : እያጫወተች : ቢታን : ትጠብቃለች ።

ለ) እነለምለም : እያወሩ : የቤቱን : ሰው : ሁሉ : ሰነከሩት ።

ሐ) ዕድመኞች : ሁሉ : እራታቸውን : እንደበሉ : ወደ : እየቤታቸው : ሄዱ።
በእየወገናቸው : ሲሰመሉም : እንደሚከተለው : ይሆናሉ ፤

ጥገኛ : ሐረግ ፤

ሀ) ጨቅላውን : እያጫወተች :

ለ) እያወሩ :

ሐ) እራታቸውን : እንደበሉ :

መደበኛ : ሐረግ ፤

ተዋበች : - - - - ቢታን : ትጠብቃለች ።

እነለምለም : - - - - የቤቱን : ሰው : ሁሉ :

ሰነከሩት ። ዕድመኞች : ሁሉ : ወደእየቤታቸው : ሄዱ ።

መልመጃ ፡ ፳ ።

ከዚህ ፡ በታች ፡ ካለው ፡ ምንባብ ፡ ያሉትን ፡ ሐረጎች ፡ በእየክፍላቸው ፡ ጻፍ።

ገብረ ፡ መስቀል ፡ ጥሩ ፡ አራሽ ፡ ሥሙር ፡ አገልጋይ ፡ እንደመሆኑ ፡ መጠን ፡ አዝመራውን ፡ አዝምሮ ፡ አትክልቱን ፡ ተክሎ ፡ ተጋኑን ፡ አግምሮ ፡ ቤቱን ፡ ሠርቶ ፡ መሬቱን ፡ አልምቶ ፡ አበጀ ! እንዲህ ፡ ነው ፡ ገበሬ ! እየተባለ ፡ ሲኖር ፡ ግብርና ፡ ምን ፡ እንደሆነ ፡ የማያውቅ ፡ ባለመሬት ፡ እኔ ፡ የምበላው ፡ ጤፍ ፡ ነውና ፡ ሁልጊዜ ፡ እሱኑ ፡ ዝራ ፡ ደግሞ ፡ በሳምንት ፡ ሁለት ፡ ቀን ፡ ለኔ ፡ ለብቻዬ ፡ ጉልማ ፡ ጎልምልኝ ፡ እርሻ ፡ እረስልኝ ፡ ግንድ ፡ ቀረጥልኝ ፡ ዕንጨት ፡ ልቀምልኝ ፡ አጥር ፡ እጠርልኝ ፡ የድርቆሽ ፡ ክልክል ፡ ከልለህ ፡ ጠብቅልኝ ፡ ምሽትህም፡ባለቤቱ፡በጠየቀቻት ፡ ቀጥር ፡ እየመጣች ፡ ትፍጭ ፡ ሲለው ፡ ጊዜ ፡ ያለ ፡ የሌለውን ፡ ሺጦ ፡ ኩርማን፡ጋሻ ፡ ገዝቶ ፡ ጓዙን ፡ ከዚያች ፡ ላይ ፡ አስፍሮ ፡ የኑሮ ፡ ትግሉን ፡ ቀጠለ ። የሁለቱን ፡ ዓመት ፡ የጉልበት፡ዕዳና ፡ ግብር ፡ ጎጆ ፡ ይውጣ ፤ መሬቱን ፡ ያቅና ፡ ብሎ ፡ ሀገሩ ፡ ተፋተተለት ፡ (አዋጥቶ ፡ ከፈለለት) ።

ገብረ ፡ መስቀል ።

ዓለማየሁ ፡ ሞገስ ።

ክፍል ፡ ፮ ።

ዐረፍተ ፡ ነገር ።

ከዚህ ፡ በፊት ፡ ለሰጠነው ፡ ምሳሌ ፡ ማጉያ ፡ አንድ ፡ መሥመር ፡ ጨምረን ፡ ዋናውን ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ከዚህ ፡ በታች ፡ እንቀጥላለን ።

ቃላት ፡ በመቀነባበር ፡ ቅደም ፡ ተከተላቸውን ፡ ጠብቀው ፡ ሐሳብን ፡ ለመግለጥ ፡ የሚገቡበት ፡ ሥነ ፡ ሥርዐት ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ይባላል ።

ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ባጭሩ ፡ ባለቤትና ፡ መፈክር፡የሚባሉ ፡ ሁለት ፡ ክፍሎች ፡ መያዝ ፡ አለበት ። ባለቤት ፡ ስለእሱ፡የሚነገርለት ፡ ሲሆን ፡ መፈክር ፡ ግን ፡ የፈተኛውን ፡ አኳኋንና ፡ ሥራ ፡ የሚገልጽ ፡ አንቀጽ ፡ ከነተሳቢው ፡ ነው ።

ባለቤት ፡

ገበሬ ፡

ያገር ፡ ቤት ፡ ሰው ፡

ዘመናዊው ፡ ከተሜ ፡

ያ ፡ ጥጋበኛ ፡ ጎረምሳ ፡

ትላንት ፡ ከገበያ ፡ ያየሁት ፡ ሰውዬ ፡

አምስቱን ፡ ዓመት፡በቁራጥነት ፡ ሀገራቸውን ፡ ያገለገሉት ፡ አርበኞች ፡

መፈክር ፡

እርሻውን ፡ ተግቶ ፡ ያርሳል ።

ማልዶ ፡ ይነሣል ።

በጣም ፡ አምሽቶ ፡ ይተኛል ።

እጁን፡ተሰብሮ፡ወደ፡ሐኪም፡ቤት፡ሄደ።

አሁን ፡ ከወንድሜ ፡ ጋራ ፡ መጣ ።

ለዘለዓለም ፡ በታሪክ፡ዐምድ፡ይኖራል።

ደን ፡ እናቱ ፡ ወተት ፡ ይዛልኝ ፡ መጣች ።
 ሊቁ ፡ መምህራችን ፡ መጻሕፍትን ፡ እንድናነብ ፡ መከረን ።
 ከዚህ ፡ በላይ ፡ በሰጠነው ፡ ምሳሌ ፡ ባለቤት ፡ ከነዘርፉና ፡ ቅጽሉ ፡ አንድ ፡ ወገን ፡
 ሁሉ ፡ ባለቤት ፡ የአንቀጽ ፡ ርቱፅ ፡ ተሳቢና ፡ ኢርቱፅ ፡ ተሳቢ ፡ ከተውሳከ ፡ ግሥና ፡ ከአ
 ንቀጽ ፡ ጋራ ፡ መፈክር ፡ መባላቸውን ፡ ያስተውሏል ።
 እንደ ፡ ግሡም ፡ ሥራና ፡ ጠባይ ፡ ገቢር ፡ ተገብሮ ፡ ወላዋይ ፡ ግዑዝ ፡ ይባላል ።
 ም. ሀ) አባቴን ፡ እወዳለሁ ፤ ወንድሜን ፡ እረዳለሁ ። (ገቢር) ።
 ለ) ልጆች ፡ ተጠሩ ። እራት ፡ ተበላ ። እንጀራ ፡ ተጋገረ ። (ተገብሮ) ።
 ሐ) ቤቱን ፡ ሄደ ፤ ቤቱን ፡ ገባ ፤ ወደቤቱ ፡ ሄደ፤ ወደ ፡ ቤቱ ፡ ገባ ፤ (ወላዋይ) ።
 መ) ገና ፡ ባምሳ ፡ ዓመቱ ፡ አረጅ ፤ በሰማኒያው ፡ ሞተ ፡ (ግዑዝ) ።

የዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ዐይነት ።

የዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ዐይነት ፡ ሦስት ፡ ነው ፡
 ፩፡ መተርክ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፤ ማውጊያ፡መተረኪያ ፡ መተረቻ ፡ ወጋዊ ፡ ተረታዊ ፡
 ማለት ፡ ነው ። ብዙ ፡ ጊዜም ፡ ንግግር ፡ የሚደረገው ፡ በዚህ ፡ ክፍል ፡ ነው ።
 ም. ሀ) ትላንትና ፡ ቀን ፡ ዐባይ ፡ ወርጄ ፡ አዲስ ፡ በተሠራው ፡ መዋኛ ፡ ስዋኝ ፡
 ውዬ ፡ ማታ ፡ ደግሞ ፡ ቤተ ፡ መጻሕፍት ፡ ገብቼ ፡ ሳነብ ፡ አመሸሁ ።
 ለ) አቶ ፡ አበበ ፡ ለልጆቹ ፡ ልብስ ፡ ገዝቶ ፡ መጣ ።
 ሐ) እነአበበ ፡ የሚመጣው ፡ ሳምንት ፡ ለሽርሽር ፡ ወደ ፡ ባሕር፡ዳር፡እንሄዳለን ፡
 ሲሉ ፡ በጆሮዬ ፡ ሰማሁ ።
 መ) ትጉህ ፡ ገበሬ ፡ ዘሩን፡በሕምሌ፡ዘርቶ ፡ ሲጨርስ ፡ ሰነፉ ፡ ገና ፡ ይጀረጥጣል።
 ፪፡ መጠይቅ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር፡ጠየቀ፡ተረዳ ፡ አስረዳ ፡ ጠየቀ ፡ ካለው ፡ ግሥ፡የወጣ ፡
 መስም ፡ ስለሆነ ፡ መጠየቂያና ፡ ማስረጃ ፡ ማለት ፡ ነው ።
 ውሳኔ ፡ የጠነነን ፡ ነገር ፡ ጠይቆ ፡ ለመረዳት ፡ የሚደረግ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ መጠ
 የቅ ፡ ይባላል ። ወዴት ፡ ትሄዳለህ ፡ አጎትህ፡መቼ ፡ ይመጣል ፡ ትምህርት፡ቤቱ ፡
 የሚከፈተው ፡ መቼ ፡ ነው ፡ በሀገራችን፡ፍች ፡ እንደ ፡ ቀላል ፡ ነገር ፡ ይታያል ፡
 ዓለም፡ሰፊ፡ሳላች፡በሰላም፡በመኖር፡ፈንታ፡ለምን፡ሰዎች፡ይጨቃጨቃል፡ ወዘተ ።
 ፫፡ መአዝዝ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ አዘዘ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ መስም ፡ ስለሆነ ፡ ማዘዣ ፡
 ማለት ፡ ነው ።
 የሚነገሩት ፡ በትእዛዝ ፡ አንቀጽ ፡ ስለሆነ ፡ የጸሎት ፡ የልመና ፡ የምልጃ ፡ ዐረ
 ፋተ ፡ ነገርም ፡ ቊጥራቸው ፡ ከዚህ ፡ ነው ።
 ትእዛዝ ፤ ና ፡ ሂድ ፡ ውጣ ፡ ውረድ ፡ ተነሡ ፡ ተኙ ፡ እጃችሁን ፡ ታጠቡ ።

ጸሎት ፡ የዕለት ፡ እንጀራችንን ፡ ዛሬ ፡ ስጠን ። በደላችንን ፡ ይቅር ፡ በለን ።
ልመና ፡ እማዬ ! እባክሽ ፡ የምበላው ፡ ነገር ፡ ስጭኝ ። ክቡር ፡ ሆይ ! እባክዎ ፡
 ነገራን ፡ ይስሙኝ ፡ ወዘተ . ።
ምልጃ ፡ ለአንድ ፡ ጊዜ ፡ ጥፋት ፡ ለኔ ፡ ስትል ፡ ማርልኝ ።

እነዚህም ፡ መተርክ ፡ አሉታ ፡ (አዎንታ) ፡ መጠይቅ ፡ አሉታ ፡ መአዝዝ ፡
 አዎንታ ፡ እየተባሉ ፡ እንደ ፡ ሁኔታቸው ፡ በአዎንታና ፡ በአሉታ ፡ ይነገራሉ ።
 ም. አባቱ ፡ መጣልኝ ፡ (መተርክ ፡ አዎንታ ፡ ዐ. ነ) ።
 አበበ ፡ አልሄደም ፡ (መተርክ ፡ አሉታ ፡ ዐ. ነ) ።
 ተሰማ ፡ ቤት ፡ ሠራን ፡ (መጠየቅ ፡ አዎንታ ፡ ዐ. ነ) ።
 ተሰማ ፡ እስካሁን ፡ ቤት ፡ አልሠራምን ፡ (መጠይቅ ፡ አሉታ ፡ ዐ. ነ) ።
 አንተ ፡ ልጅ ፡ ጥሎ ፡ ሂድ ፡ (መአዝዝ ፡ አዎንታ ፡ ዐ. ነ) ።
 የለም ፡ አትሂድ ፡ (መአዝዝ ፡ አሉታ ፡ ዐ. ነ) ።

መልመጃ ፡ ፱ ።

ሀ) በመጠይቅ ፡ አዎንታ ፡ ፱ ፡ ዐ. ነገር ፡ በመአዝዝ ፡ አዎንታ ፡ ፯ ፡ ዐረፍተ ፡
 ነገር ፡ ጻፍ ።
 ለ) በመተርክ ፡ አሉታና ፡ አዎንታ ፡ ፭ ፡ ፭ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ጻፍ ።

ክፍል ፡ ፯ ።

የዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ክፍል ።

ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ እንዳገባቡ ፡ በስምንት ፡ ይከፈላል ፤

- ፩) ንኡስ ፡ (ነጠላ ፡ ወይም ፡ ቀላል) ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ዐቢይና ፡ ንኡስ ፡ አገባብ ፡
 (ወደረኛና ፡ ጥገኛ ፡ መስተፃምር) የሌለበት ፡ ባለቤትና ፡ መፈክር ፡ ብቻ ፡ ነው።
 ሀ) ወረደ ፡ ወረደሁ ፡ ወረደን ፡ ወረደችሁ ፡ መጣችሁ ። (ግሥና ፡ ግግውያን ፡
 መዘርዘራን ፡ ብቻ) ።
 ለ) ልጄ ፡ ወረደ። እንግዶች ፡ ለመዱ ። ዘመዴ። ሄደ። (ባለቤትና ፡ አንቀጽ፡ብቻ)።
 ሐ) ልጄ ፡ እራቱን ፡ በላ ። ልጄ ፡ ተራራውን ፡ አለፈ ። አክስቱ ፡ እናቱን ፡ ጠየቀ
 ቻት ። (ክርቱፅ ፡ ተሳቢ ፡ ጋራ) ።
 መ) መንጋው ፡ ከተራራው ፡ ወረደ ። ወንድሜ ፡ ትላንት ፡ ማታ ፡ ተሀገር ፡ ቤት፡
 ወደከተማ ፡ መጣ ። (ከኢንርቱፅ ፡ ተሳቢ ፡ ጋራ) ።
 ሠ) ይህ ፡ ደግ ፡ ልጅ ፡ ቅድም ፡ ላንድ ፡ አፍታ ፡ ከቤቱ ፡ መጽሐፌን ፡ እመጣ
 ልኝ ። (ከቅጽልና ፡ ከቦዝ ፡ ጋራ) ።

እንዲህ ፡ እያለ ፡ ካንድ ፡ ቃል ፡ እስከ ፡ ሁለት ፡ መሥመር ፡ ለመድረስ ፡ ይችላል ። ይህንም ፡ በሚከተሉት ፡ ምሳሌያት ፡ ይመለከታል ።

አቶ ፡ ታመነ ፡ ለሀገሩ ፡ በ፲፱፻፲፱ ፡ ዓ. ም. ጥቅምት ፡ ፬ ፡ ቀን ፡ በኢትዮጵያ ፡ መናገሻ ፡ ከተማ ፡ አዲስ ፡ አበባ ፡ ተወለደ ። ከ፮-፱ ፡ ዓመቱ ፡ የዚያን ፡ ጊዜውን ፡ ያማረኛ ፡ ትምህርት ፡ ከቤተ ፡ ክህነት ፡ መምህር ፡ ከሊቀ ፡ ጠበብት ፡ ነቅዐ ፡ ጥበብ ፡ ተምሮ ፡ በ፲ኛው ፡ የዘመኑን ፡ ሥልጣኔ ፡ ለመቅሠም፡ዳግማዊ ፡ ሚኒልክ ፡ ት/ ቤት ፡ ገባ ። ከዚህም ፡ ልክ ፡ እንደ ፡ ፊተኛው ፡ ተግዳ ፡ በማጥናቱ ፡ መምህራኑ ፡ ሁሉ ፡ ከልባቸው ፡ ወደዱት ። ማታ ፡ ማታ ፡ ጠርተው ፡ በተለይ ፡ ያስተምሩት ፡ ይመክሩት ፡ ጀመር ። በዚህ ፡ አኳኋን ፡ ያላንዳች ፡ ማቋረጥ ፡ እስከ ፡ ጠላት ፡ ወረራ ፡ ድረስ ፡ ትምህርቱን ፡ ተግዳ ፡ አጠና ። በ፲፱፻፳፰ ፡ ዓ. ም. የነፍጠኛ ፡ ልጅ ፡ በመሆኑ ፡ ጀግናውን ፡ አባቱን ፡ ተከትሎ ፡ ማይጨው ፡ ዘመተ ። ከብዙ ፡ ጦርነት ፡ በኋላ ፡ በልዩ ፡ ልዩ ፡ ምክንያት ፡ ድሉ ፡ ለጠላት ፡ በመሆኑ ፡ ለባዕድ ፡ አልገዛም ፡ ብሎ ፡ አምስት ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ ካርበኞች ፡ ጋራ ፡ በዱር ፡ በገደል ፡ ሁኖ ፡ በጀግንነት ፡ ሲዋጋ ፡ ኖረ ። በእነዚህ ፡ ዘመናት ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ ክፉኛ ፡ ቁስሎ ፡ ነበር ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፈው ፡ አንቀጽ ፡ አብነትነት ፡ በንኡስ ፡ ዐረፋተ ፡ ነገር ፡ ብቻ ፡ ሐሳባችንን ፡ ለመግለጥ ፡ መቻላችን ፡ መረዳት ፡ ይቻላል ።

መልመጃ ፡ ፲ ።

- ሀ) ስለ ፡ ትምህርት ፡ ቤትህ ፡ ካሥር ፡ መሥመር ፡ የማያንስ ፡ ድርሰት ፡ በንኡስ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ጻፍ ።
- ለ) ከሚከተለውም ፡ ንባብ ፡ ያሉትን ፡ ንኡሳን ፡ ዐረፋተ ፡ ነገርን ፡ ለይተህ፡ጻፍ።

፪ ፡ ዘንዳዊ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ።

ዘንዳዊ አገባብ ፡ የወደቀበትን ፡ የግሥ ፡ ረዳት ፡ የሌለውን ፡ ዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ የያዘ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ዘንዳዊ ፡ ዐ. ነ. ይባላል ። በሌላም ፡ አነጋገር ፡ ዘንዳዊ ፡ አገባብ ፡ ጥገኛ ፡ መስተፃምር ፡ ተነሥቶለት ፡ ብቻውን ፡ ሲቀር ፡ አንቀጹ ፡ የማያስር ፡ ተሆነ ፡ ማእከላይ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ነው ።

- ም. ሀ) እኔ ፡ ስጽፍ ፡ አንተ ፡ ለምን ፡ ትናገራለህ ፡
- ለ) የኋላ ፡ እሼት ፡ እስኪ ፡ መጣ ፡ አሞኘ ፡ ቤቱን ፡ ይጠብቅ ።
- ሐ) ይማም ፡ ምሳውን ፡ ሲበላ ፡ ደርሼ ፡ ጥቂት ፡ ጎረቤቱ ።
- መ) በዎስት ፡ ሰዓት ፡ እንዲመጡ ፡ ነግሬአቸው ፡ ነበር ።

- ሠ) ሽማግሌው ፡ ሲገቡ ፡ ዘመናዊው ፡ ጉረምሳ ፡ ተቀምጦ ፡ ያያል ።
 ረ) ሁለት ፡ ሰዓት ፡ ገደማ ፡ ሲሆን ፡ ሰዎች ፡ ተሸካሚ ፡ ብለው ፡ ጠርተው ፡ በገንዘብ ፡ ተነጋግረው ፡ ሲያሸክሙ ፡ ዐየ ።

መልመጃ ፡ ፲፩ ።

- ሀ) ዘንዳዊውን ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ አሥምር ። ትላንት ፡ ያንድ ፡ ግርግር ፡ ወዳጅ ፡ ሠርግ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ አታሞ ፡ ሲመታ ፡ ከበሮ ፡ ሲደለቅ ፡ ወጣት ፡ ሲጨፍር ፡ አደረ ። እኔ ፡ ብሆን ፡ ኑሮ ፡ ለድግሱ ፡ በሚወጣው ፡ ገንዘብ ፡ ቤቴን ፡ ሠርቼ ፡ ቁብ ፡ እል ፡ ነበር ።

- ለ) ከዚህ ፡ ምንባብ ፡ ውስጥ ፡ ያለውን ፡ ዘንዳዊ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ በመላ ፡ ጻፍ ። ለወዳጆቹ ፡ አንዳንድ ፡ ቀን ፡ ስለኔ ፡ ሲናገር ፡ እሰማው ፡ የነበር ፡ ይኸንን፡ልጅ ፡ ያገኘሁት ፡ ካባይ ፡ ወንዝ ፡ ወዲያ ፡ ማዶ ፡ ከመልካው ፡ አጠገብ፡እውኃው ፡ ዳር ፡ ነው ፤ አንድ ፡ ወንድሙም ፡ ይመስለኛል ፡ አብሮት ፡ ነበር ። ድንገት ፡ እዚያ ፡ ወድቀው ፡ ብቻ ቸውን ፡ ስለ ፡ አገኘናቸው ፡ አንደኛውን ፡ ሌላው ፡ መንገደኛ ፡ ይዞት ፡ ሄደ ፡ ይኸን ፡ እኔ፡ ይገዢው ፡ መጣሁ ፡ እያለ ፡ ሲያወራ ፡ ነገሩን ፡ ገና ፡ ሳይጨርስ ፡ የቤቴዋ ፡ ባለቤት ፡ ያዩ ፡ አልዩ ፡ ሚስት ፡ ጆሮዋን ፡ ነቃ ፡ አድርጋ ፡ ከልቧ ፡ እያዳመጠች ፡ እህ ፡ እህ ፡ እያለች ፡ ነገሩን ፡ ጨርሶ ፡ እስቲናገር ፡ መጠየቅና ፡ ማዳመጥ ፡ ጀመረች ።

ልዑል ፡ ራስ ፡ እምሩ ፡ ገይለ ፡ ሥላሴ ።

፫ ፡ ቦዛዊ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ።

- በውስጡ ፡ ቦዛዊ ፡ ሐረግ ፡ ያለበት ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ሁሉ ፡ ቦዛዊ ፡ ይባላል ።
 ሀ) ዛሬ ፡ ማልጄ ፡ ተነሥቼ ፡ ፊቴን ፡ ታጥቤ ፡ ልብሴን ፡ ለብሼ ፡ ልክ ፡ ባሥራ ፡ አንድ ፡ ተኩል ፡ ሥራዬን ፡ ጀመርሁ ።
 ለ) ሀገር ፡ ጉብኝቶ ፡ ዘመድ ፡ ጠይቆ ፡ ወደ ፡ ቤቴ ፡ ተመለስ ።
 ሐ) እነተሰማ ፡ ገበያ ፡ ሄደው ፡ ልብስ ፡ ገዝተው ፡ እህል ፡ ሸምተው ፡ በመኪናቸው ፡ ጭነው ፡ አሁን ፡ መጡ ።

መልመጃ ፡ ፲፪ ።

- ከዚህ ፡ በታች ፡ ከተጻፈው ፡ ምንባብ ፡ ያሉትን ፡ ቦዛውያን ፡ ዐረፋት ፡ ነገር ፡ ጻፍ ።
 መከራውን ፡ ታግሦ ፡ ሥቃዩን ፡ ቸሎ ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ በግብርና ፡ ከኖረ ፡ በኋላ ፡ ከዕለታት ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ማታ ፡ ምድር ፡ ከቤቴ ፡ ዳሮ ፡ ተቀምጦ ፡ ለልጆቹ ፡ ምን ፡ አለ

ብስ ፡ ለግብር ፡ ምን ፡ እከፍል ፡ እያለ ፡ ሲተክዝ ፡ አቶ ፡ ገሊና ፡ ደርሶ ፡ እንዴት ፡ ዋልህ ፡
 ወንድሜ ፡ ለምን ፡ ትተክዛለህ ፡ ነጻ ፡ ነህ ፡ ሠርተህ ፡ ትበላለህ ፡ ምን ፡ ገደለህና ፡ ታሰላ
 ስላለህ ፡ ቢለው ፡ ነጻነት ፡ ሐራነት ፡ አርነት ፡ የሚባሉት ፡ ቃላት ፡ አይገቡኝም ፡ እንዲ
 ያውም ፡ አሁን ፡ ዘመንስ ፡ ከባርነት ፡ ጋራ ፡ ይደባልቁብኛል ፤ ሐራ ፡ ስትወጣ ፡ ማንም ፡
 አይገዛህ ፡ እንደ ፡ ልብህ ፡ ሁነህ ፡ ትኖራለህ ፡ ተብሎ ፡ ነበር ፤ ከደረስኩበት ፡ ወዲህ ፡
 ግን ፡ ያለ ፡ ገንዘብ ፡ መጤጥና ፡ ብዙ ፡ ጌታ ፡ ማበጀት ፡ ሁኖ ፡ አገኘሁት ፡ እንጂ ፡ እንዳሰ
 ብሁት ፡ አርነት ፡ አይደለም ፡ እንዲያውም ፡ ግብሩ ፡ አንድ ፡ ለሆነ ፡ ነገር ፡ ሦስት ፡
 ቃላት ፡ መፍጠር ፡ ማደናገር ፡ ነው ፡ ሰው ፡ ከመገዛት ፡ ወጥቶ ፡ በሕግ ፡ ሥርክተፈጥሮ ፡
 ጓደኛው ፡ ጋራ ፡ እኩል ፡ ካልኖረ ፡ ባርነትና ፡ ነጻነት ፡ አንድ ፡ መስለው ፡ ስለ ፡ ታዩኝ ፡
 የሕይወት ፡ ጉዞ ፡ አልገባኝ ፡ በማለቱ ፡ እያሰብሁ ፡ እተክዛለሁ ፡ ብሎ ፡ መለሰ ፡ ገብረ ፡
 መስቀል ። ከዓለማየሁ ፡ ሞገስ ።

፬ ፡ ዐቢይ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡

ዐቢይ ፡ ሐረግ ፡ በውስጡ ፡ ያለበት ፡ ዐ. ነ. ዐቢይ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ይባላል ።
 ማሰሪያነቱን ፡ ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ (ጥገኛ ፡ መስተፃምር ፡) ያስቀረበትን ፡ ዐቢይ ፡
 ሐረግ ፡ በውስጡ ፡ የሚይዝ ፡ ነው ።

ም. ሀ) ትላንት ፡ ከአክሱም ፡ የመጣውን ፡ ጓደኛህን ፡ በደንብ ፡ አውቀዋለሁ ።

ለ) ጽሕፈቱ ፡ ጥሩ ፡ ነው ፡ የተባለውን ፡ ልጅ ፡ መምህሩ ፡ ሸለመው ።

ሐ) ተሰማ ፡ እንደ ፡ መጣ ፡ ወደ ፡ ከተማ ፡ እንሄዳለን ።

መ) ትርሢት ፡ ትጉህ ፡ ስለ ፡ ሆነች ፡ አንደኛ ፡ ወጥታ ፡ ተሸለመች ።

ሠ) በዚህ ፡ ዓለም ፡ ሰው ፡ ሁሉ ፡ እየሠራ ፡ መኖር ፡ አለበት ።

ረ) ራስ ፡ በለው ፡ በሞቱ ፡ ጊዜ ፡ ልጅ ፡ ተዋበ ፡ ተወለደ ።

ሰ) ሆዴን ፡ ሙሉ ፡ ከበላሁ ፡ አይርበኝም ።

ቀ) ዋናውን ፡ ይስጠኝ ፡ እንጂ ፡ ወለዱስ ፡ ይቅር ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ በተጻፉት ፡ ግሦች ፡ መጣ ፡ ተባለ ፡ ሆኑት ፡ ሠራ ፡ ሞቱ፡ይስጠኝ ፡
 ዐቢይ ፡ አገባብ ፡ ባይወድቅባቸው ፡ ኑሮ ፡ ያስሩ ፡ ነበር ። እንዲህ ፡ ያሉ ፡ ማሰሪያ ፡ አን
 ቀጽ ፡ ለመሆን ፡ የሚችሉ ፡ አናቅጽ ፡ በአገባብ ፡ ምክንያት ፡ ሳይሰሩ ፡ የቀሩበት ፡ ዐ. ነ.
 ሁሉ ፡ ዐቢይ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ነው ። ከዘንዳዊና ፡ ከዐዛዊ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ የሚለየ
 ውም ፡ በዚሁ ፡ መሠረት ፡ ነው ። በዘንዳዊና ፡ በዐዛዊ ፡ ውስጥ ፡ የሚገኙ ፡ ዘንድ ፡ አን
 ቀጽና ፡ ቦዝ ፡ አንቀጽ፡ሲሆኑ ፡ በዚህ ፡ ግን ፡ ቀላል ፡ ገላፊና ፡ ትእዛዝ፡አንቀጽ ፡ ናቸው ።

ለዚህም ፡ ማስረጃ ፡ የሚከተሉትን ፡ እንሰጣለን ።

ዘንዳዊ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡

ባትበላም ፡ ራቱን ፡ ስበላ ፡ ካጠገቤ ፡ ተቀምጠህ፡ብታጫውተኝ ፡ ደስ ፡ ያለኛል ፡
 እነተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ ሲመጡ ፡ አንድነት ፡ ወደ ፡ አዋሽ ፡ እንወርዳለን ። ከበደ ፡ ሌባ
 ውን ፡ በጥፊ ፡ ቢመታው ፡ እንቧለሌ ፡ ዙሮ ፡ ከወለሉ ፡ ላይ ፡ ተንዘራጋ ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመረባቸው ፡ ዘንዳውያን ፡ አናቅጽ ፡ ናቸው ። ስለዚህም ።
ዐረፍተ ፡ ነገሩ ፡ ዘንዳዊ ፡ ይባላል ።

ዐቢይ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ።

ምሳዬን ፡ ከበላሁ ፡ ወደ ፡ ከተማ ፡ እሄዳለሁ ። እኔ ፡ ከሞትሁ ፡ ሠርዶ ፡ አይብ
ቀል ፡ አለኝ ፡ አህያ ፡ እነተሰማ ፡ እየተጫወቱ ፡ አሁን ፡ በዚህ ፡ አለፉ ። ዐሥሩን ፡ ብር ፡
ይስጠኝ ፡ እንጂ ፡ የቀረውንስ ፡ ይብላው ። እነዚህ ፡ ደግሞ ፡ ዐቢያን ፡ አናቅጽ ፡ ቀላል ፡
ኅላፊና ፡ ትእዛዝ ፡ ናቸው ።

፩ ፡ ምክፅቢት ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፤

አመክበበ ፡ እጽፍ ፡ ድርብ ፡ አደረገ ፡ ካለው ፡ ግሥ ፡ የመጣ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ እጽፍ ፡
ድርብ፡ማለት ፡ ነው ። ውሳኔ ፡ ዘንድ ፡ አንቀጽንና ፡ ቦዝን ፡ በመደጋገም ፡ እየ
ደረደረ ፡ የሚሄድ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ምክፅቢት ፡ ይባላል ።

ም. ሀ) ትላንትና ፡ ማታ ፡ ቅልጥ ፡ ያለ ፡ ግብዣ ፡ ነበረ ፡ ስንበላ ፡ ስንጠጣ ፡ ከንደኞ
ቻችን ፡ ጋራ ፡ ስንጫወት ፡ ሙዚቃ ፡ ስንሰማ ፡ ንግግር ፡ ስናዳምጥ ፡ ዘፈን ፡
ስንዘፍን ፡ መዝሙር ፡ ስንዘምር ፡ እስከ ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ አምሽተን ፡
በደስታ ፡ ወደ ፡ እየቤታችን ፡ ተመለስን ።

ለ) እነ አበበ ፡ ለሽርሽር ፡ ዐባይ ፡ ወርደው ፡ ውኃ ፡ ሲዋኙ ፡ ውለው ፡ ሀገር ፡
ጎብኝተው ፡ አሁ ፡ ገለው ፡ ሚዳቋ ፡ ይዘው ፡ በመኪና ፡ አሁን በዚህ ፡ አለፉ ።

ሐ) ያገራችን ፡ ገበሬ ፡ አንድም ፡ ቀን ፡ ሳያርፍ ፡ ዘመኑን ፡ ሁሉ ፡ ያሳ
ልፈዋል ፤ በነጩ ፡ ሥራ ፡ ሲያርስ ፡ ሲጎለጉል ፡ ሲያርም ፡ ሲከተቱት ፡
ሲያጭድ ፡ ሲመነጥር ፡ በእጆ ፡ ሥራው ፡ ሲቈርጥ ፡ አጥር ፡ ሲያጥር ፡ በረት ፡
ሲሠራ ፡ ሲዘምም ፡ ሲያቈበቁብ ፡ ሲደነክል ፡ ሲደብት ፡ ሲከምር ፡ ምርቱን ፡
ሲያገባ፡ግርዱን ፡ ሲያዘራ ፡ ይውላል ። በበዓሉም ፡ ዘመድ ፡ ሲጠይቅ ፡ ገመድ ፡
ሲፈትል ፡ የበሬ ፡ ዕቃ ፡ ሲያሰናዳ ፡ እንደ ፡ ተከራካሪ ፡ ነፍስ ፡ ሲባክን ፡
መቼ ፡ ጠብቆ ፡ መቼ ፡ እንደ ፡ መሸ ፡ ሳያውቀው ፡ ጀንበሩ ፡ ይጠልቃል ።

መ ል መ ጃ ፡ ፲፫ ።

ጃ ን ሆ ይ !

እግዚአብሔር ፡ ያሳይዎ ! ክርስቶስ ፡ ያመልክትዎ ! ቀኛዝማች ፡ ደገቡ ፡ በመጀ
መሪያ ፡ በበሬ ፡ እለውጣታለሁ ፡ ብዬ ፡ ያኖርኋት ፡ አንዲት ፡ ሽሽር ፡ ብትኖረኝ ፡ ያ ፡
ድኩም ፡ ደኃ ፡ ምን ፡ ያደርገኛል ፡ ብለው ፡ ንቀው ፡ አሽከሮቻቸውን ፡ ልከው ፡ ባምላኩ ፡
እያልሁ ፡ ሳማጥን ፡ በግድ ፡ አስወስደው ፡ ቀነጠሱብኝ ። እኔም ፡ ግፉን ፡ ለጃንሆይ ፡
መጥቼ ፡ ልጮህ ፡ ከተሰለፍሁ ፡ በኋላ ፡ ምንም ፡ ጃንሆይ ፡ አንድ ፡ ፍርድ ፡ እንዲሰጠው
ልኝ ፡ ባውቀው ፡ እኒሁ ፡ ቀኛዝማች ፡ የኋላ ፡ ኋላ ፡ በቂም ፡ ያጠቁኛል ፡ ስለ ፡ ፈርቼ ፡

ባይኔ ፡ አልቅሹ ፡ በጄ ፡ አብሹ ፡ ዝም ፡ ብዬ ፡ ቀረሁ ። አሁን ፡ ደግሞ ፡ የቀድሞው ፡ አነሳ
 ቸውና ፡ መቼም ፡ እንደ ፡ ልማዱ ፡ ውስጥ ፡ ለውስጥ ፡ ብቻ ፡ አልቅሶ ፡ ይቀራል ፡ እንጂ ፡
 ሌላ ፡ ምንም ፡ አያደርገኝ ፡ ብለው ፡ ነው ፡ መስለኝ ፡ አንድ ፡ የምወደው ፡ ገርቼ ፡ ያሳደግ
 ሁት ፡ ፈረስ ፡ ቢኖረኝ ፡ እንደ ፡ ለመዱ ፡ አሽከሮቻቸውን ፡ ሰደው ፡ ከላይም ፡ እግዚአብ
 ሔርን ፡ ከታችም ፡ ጃንሆይን ፡ ሳይፈሩ ፡ በግድ ፡ ቁምተው ፡ ወስዱብኝ ። እኔ ፡ ግን ፡ የፊ
 ተኛው ፡ ዝምታዬ ፡ እንዳስናቀኝ ፡ እንጂ ፡ እንዳልጠቀመኝ ፡ ባወቅሁት ፡ ጊዜ የግንቦት ፡
 ዘሬን ፡ ትቼ ፡ የጠመድሁትን ፡ በሬ ፡ ፈትቼ ፡ ያወጣሁትን ፡ ዘር ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ተገብተ
 ሬው ፡ ከትቼ ፡ ይኸው ፡ ወደ ፡ ጃንሆይ ፡ ለመጮህ ፡ መጣሁ ። አሁንም ፡ ጃንሆይ ! እግዚ
 አብሔር ፡ ያሳይዎ ! !

ደግሞም ፡ የኒውስ ፡ መጉዳት ፡ ለብቻው ፡ ይቈይና ፡ በቀኛዝማች ደገቡ ፡ ውስጥ ፡
 የሚኖር ፡ ደኃዎ ፡ ሁሉ ፡ እጅግ ፡ ግና ፡ በዝቅብታል ። እኔኸው ፡ ቀኛዝማች ፡ ተሹመው ፡
 ታገራችን ፡ ተገቡ ፡ ወዲህ ፡ አገሩ ፡ ጠፍ ፡ ሆነ ፤ እርሻው ፡ ቀርቶ ፡ መሬቱ ፡ ሁሉ ፡ ጠም ፡
 አደረ ፤ ሲሳዩም ፡ አጠረ ፤ ደስታውም ፡ አለፈ ፤ ሰውም ፡ የተሰደደውም ፡ ተሰደደ ፤ የቀረ
 ውም ፡ ቋፋሮውን ፡ እርሻውን ፡ እየተወ ፡ ለቀኛዝማች ፡ ዕንጨት ፡ ሲቈርጥ ፡ አጥር ፡
 ሲያጥር ፡ ግድግዳ ፡ ሲገደግድ ፡ ጨፈቃ ፡ ሲጨፍቅ፡ቤት ፡ ሲያዋቅር ፡ አለባሶ ፡ ሲከድን ፡
 ወይም ፡ ክፍክፍ ፡ ሲከፈክፍ ፡ ይኖራል ፡ እንጂ ፡ ለራሱ ፡ መሥራት ፡ አይሆንለትም ።
 በዚሁ ፡ ላይ ፡ ወታደራቸውን ፡ ተሠሪ ፡ እያገቡ ፡ አይራብባችሁ ፡ አይጠማባችሁ ፡ ይላሉ ።
 ባላገሩ ፡ ግን ፡ ቀኑን ፡ እርሻችንን ፡ ትተን ፡ በርስዎ ፡ ሥራ ፡ እንወላለን ፡ ለራሳችን ፡ ታል
 ሠራን ፡ ለተሠራው ፡ ምን ፡ አግኝተን ፡ እናብላ ፡ ብሎ ፡ ቢጮህላቸው ፡ እንጃልህ ! አይ
 ገቡ ፡ ገብተህ ፡ አብላ ! ብለው ፡ ይመልሱለታል ። በዚህ ፡ የተነሣ ፡ ለደኃው ፡ ወይ ፡ የሳ
 ቸውን ፡ ትቶ ፡ ለራሱ ፡ ታላረስና ፡ ታልቂፈረ ፡ ወይ ፡ ተሥራው ፡ ታልቀረለት ወዲህም ፡
 ለቀኛዝማች ፡ መሥራት ፡ ወዲሁም ፡ ተሠሪ ፡ ማብላት ፡ ሱሪ ፡ ባንገት ፡ ማውጣት ፡
 ሆነበት ። ይኸን ፡ ሁሉ ፡ ግና ፡ ደኃው ፡ መጥቶ ፡ ለጃንሆይ ፡ እንዳይጮህልዎ ፡ ዜጋና ፡
 ሹም ፡ ተሟግቶ ፡ ደንጊያና ፡ ቅል ፡ ተላግቶ ፡ የሚሉት ፡ ተረት ፡ እንዳይደርስበት ፡
 ለኋላው ፡ ቂም ፡ በቀል ፡ እየፈራ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ ሌላም ፡ አይደል ።

ቀኛዝማች ፡ ገደቡ ፡ ግን ፡ የሚአስቡት ፡ ነገ ፡ ልሻር ፡ ሠልስት ፡ ልሻር ፡ አላው
 ቀው ፡ እሄን ፡ ጊዜ ፡ ደስ ፡ ይበለኝ ፡ ልብላ ፡ ልጠጣ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ አገር ይጠፋብኛል ፡
 ደኃ ፡ ያልቅስብኛልን ፡ አያውቁትም ። ይኸ ፡ ሁሉ ፡ ነገር ፡ ሐሰት ፡ እንዳይመስለዎ ፡
 ጃንሆይ ! የመስለዎን ፡ ሰው ፡ መርጠው ፡ ሰደው ፡ ታገሩ ፡ ያስመርምሩና ፡ ተነገርሁዎ ፡
 ሁሉ ፡ ነገር ፡ ትንሽ ፡ እንከን ፡ እንደ ፡ ሌለበት ፡ ያገኙታል ።

አፈ ፡ ገ- አያሱስ ።

ም- ሀ) መምህሩ ፡ አንድ ፡ ጥያቄ ፡ ጠየቀ ፡ ተማሪውም ፡ መለሰለት ።

ለ) አበበ፡ለዕረፍት ፡ ወይ፡ባሕር ፡ ዳር ፡ ሄደ ፡ ተዋበ ፡ ግን ፡ ወደ ፡ አዋሳ፡ወረደ ።

ሐ) መብራቱ ፡ ሰነፍ ፡ ነው ፤ አያጠናም ፤ ብሎም ፡ ከክፍል ፡ አይወድቅም ።

መ) ታምሜ ፡ መስንበቱ ፡ እርግጥ ፡ ነው ፤ ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከአንተ ፡ አላንሰም ።

ሠ) ብዙ ፡ ትምህርት ፡ አለህ ፡ አሉ ፤ ታዲያ ፡ ያለጊዜው ፡ ከዚህ ፡ ለምን ፡ ታውደድላለህ ፤

ረ) ወርቅነህ ፡ ካስረስ ፡ ጋራ ፡ ሊያየኝ ፡ መጣና ፡ ሳይቀመጥ ፡ ወዲያው ፡ ሄደ ።

ሰ) የዘመኑ ፡ ሰው፡ወይ፡አይሠራ ፡ ወይ፡አያሠራ፡ወይ፡አያምን ፡ ወይ ፡ አይታመን፡

እንዲያው ፡ ድርስ ፡ ምልስ ፡ ሲል ፡ ዕድሜውን ፡ በመንገዋለል ፡ ይገፋዋል ።

መልመጃ ፡ ፲፬ ።

ሀ) ፭ ፡ ድርብ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ጸፍ ።

ለ) ከዚህ ፡ በታች ፡ ካለው ፡ ምንባብ ፡ ምክፅቢትና ፡ ድርብ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገርን ፡ እየለየህ ፡ ጸፍ ።

ቅኔ ፡ በሌላ ፡ ሀገር ፡ የማይገኝ ፡ ግዕዝ ፡ ወልዶ ፡ አሳድኝ ፡ በሽምግልናው ፡ ላማርኛ ፡ ያስተዋወቀው ፡ በሰምና ፡ በወርቅ ፡ ተሸልሞ ፡ በኅብር ፡ አሸብርቆ ፡ በመንገድ ፡ አገጦ ፡ የደቂቀ ፡ ግዕዝን ፡ አንጐል ፡ ለማርካት ፡ በደስታቸው ፡ ላይ ፡ ደስታ ፡ ለመጨመር ፡ የልቡና ፡ ተድላ ፡ የኅሊና ፡ ሐሳብ ፡ የአእምሮ ፡ ትፍሥሕት ፡ የድካም ፡ መድኃኒት ፡ የሐዘን ፡ ማስረሻ ፡ የቅጫን ፡ መውጫ ፡ የፍልስፍና ፡ ማጐልመሻ ፡ የልብ ፡ ማዳበሪያ ፡ የዕውቀት ፡ ምርት ፡ ጤፍ ፡ ሥጋዊ ፡ ምግብ ፡ እንደ ፡ ሆነች ፡ እሱም ፡ አእምሮአዊ ፡ ምግብ ፡ ሁኖ፡ከልዑል፡እግዚአብሔር ፡ ለኢትዮጵያውያን ፡ ብቻ ፡ የተሰጠ ፡ ሀብትነው ።

ልዩ ፡ ልዩ ፡ ልሳናት ፡ ስንማር ፡ ምናልባት ፡ እሱን ፡ የመሰለ ፡ ጥበብ ፡ እንዳለ ፡ በማለት ፡ በተቻለን ፡ መጠን ፡ ይልቁንም ፡ የግሪክንና ፡ የእንግሊዝን ፡ ባለቅኔ ፡ የሚባሉትን ፡ ቅኔ ፡ ያላወቀ ፡ ግዕዝን ፡ ያልተማረ ፡ ሰምና ፡ ወርቅን ፡ ያላየ ፡ ኅብርና ፡ ውስጠ ፡ ወይራን ፡ ያልሰማ ፡ ስለምን ፡ የማይፈታ ፡ መከዳ ፡ ያልተረዳ ፡ የቋንቋችን ፡ እንግዳ ፡ የጥበባችን ፡ ባዳ ፡ የሚያደንቀውንና ፡ የሚያገነውን ፡ ግጥም ፡ ሁሉ ፡ ብናነብ ፡ እንደ ፡ ኮረንቲ ፡ ሽቦ ፡ ተጠማምሮ ፡ እንደ ፡ ገመድ ፡ ተሸራርቦ ፡ የሚሄደውን ፡ የቅኔአችንን ፡ ምስጢር ፡ አገኛለሁ ፡ ማለት ፡ ከመሬት ፡ ቁጭ ፡ ብሎ ፡ በቀኝ ፡ እጅ ፡ ሰማይን ፡ ደግፎ፡በግራ፡ እጅ ፡ ከዋክብትን ፡ መግፋት ፡ ሆኑብን ።

መልክዐ ፡ ኢትዮጵያ ።

ዓለማየሁ ፡ ሞገስ ።

፮ ፡ ድብልቅ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ።

ዐቢይ ፡ ወይም ፡ ዘንዳዊ ፡ ሐረግ ፡ ከንኡስ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ጋራ ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ ተጫፍሮ ፡ ሲመጣ ፡ ድብልቅ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ይባላል ።

ም. ሀ) ተዋበ ፡ እየሮጠ ፡ ሲመጣ ፡ አበበ ፡ ግን ፡ ይጀነናል ።

ለ) በዚህ ፡ ዓለም ፡ የሚያገኝረመርመው ፡ ሕዝብ፡ ወዲያኛው ፡ ዓለም ፡ መሻሉን፡ በምን ፡ አረጋገጠና ፡ ስለመጭው ፡ ዓለም ፡ ያወራል ፡

ሐ) መንግሥቱ ፡ እራቱን ፡ ከበላ ፡ በኋላ ፡ ቤቱን ፡ ለመጠበቅ ፡ ቢመጣልን ፡ እኛ፡ ደግሞ ፡ ወደ ፡ ሲኒማ ፡ እንሄድ ፡ ነበር ።

፳፤ ድርብርብ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፤

ከሁለት ፡ ወይም ፡ ከሦስት ፡ የበለጠ፡ ዐቢያን ፡ ዐረፋተ ፡ ነገርን ፡ በንኡስ ፡ አገባብ ፡ አጫፍሮ ፡ የያዘ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር፡ድርብርብ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ይባላል ።

ም. አብዛኛውን ፡ እስያን ፡ ፲፪ ፡ ዓመት ፡ ሙሉ ፡ ለጥ ፡ ሰጥ ፡ አድርጎ ፡ የገዛው ፡ መቄዶንያዊው ፡ እስክንድርና ፡ አውሮጳን ፡ በመላ ፡ ያንቀጠቀጠው ፡ ናፖሌዎን ፡ መሳፍንቱን ፡ ሁሉ ፡ እንደ ፡ ሰም ፡ አቅልጦ ፡ እንደ ፡ ገል ፡ ቀጥቅጦ ፡ ሁሉንም ፡ አንድ ፡ አድርጎ ፡ አዲሷን ፡ ኢትዮጵያን ፡ የመሠረተው ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስም ፡ በጀግንነትና ፡ በታሪክ፡ አንድ ፡ ስለሆኑትልቁ፡እስክንድር፡ትልቁ ፡ ናፖሌዎን ፡ ትልቁ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ይባላሉ ።

ነብር ፡ በጡጫ ፡ አንበሳ ፡ በርግጫ፡ የገደለው ፡ ባህያ ፡ መንጋጋ ፡ ሦስት ፡ መቶ፡ ፍልስጥኤማውያንን ፡ የጨረሰው ፡ ሶምሶንና ፡ በትንሽ ፡ ሠራዊት ፡ ብዙ ፡ ጦር ፡ የፈታው ፡ ጌዴዎን ፡ በወንጭፍ ፡ ደንጊያ ፡ ጠውሎውን ፡ መንዲስ ፡ ፍልስጥኤማዊውን ፡ ጎልያድን ፡ የጣለው ፡ ዳዊት ፡ የታወቁ ፡ የእስራኤል ፡ አርበኞች ፡ ናቸው ።

መልመጃ ፡ ፲፭ ።

ሀ) ፪ ፡ ድርብርብ ፡ ዐረፋተ ፡ ነገር ፡ ጸፍ ።

ለ) ከሚከተለው ፡ ምንባብ ፡ ያሉትን ፡ ዐረፋተ ፡ ነገር ፡ በእያይነታቸው ፡ እየለየህ ፡ ጸፍ ።

በሐምሌና ፡ በነሐሴ ፡ ሰማይ ፡ ፊቱን ፡ በደመና ፡ አጥቀሮ ፡ መዓት ፡ ዝናሙን ፡ እያወረደ ፡ ዓለሙን ፡ በወጨፎው ፡ ሲያስጨንቀው ፡ በወጀሶው ፡ ሲያናውጠው ፡ በውሽንፍር ፡ ሲያዋክበው ፡ በጉም ፡ ሸፍኖ ፡ ሲያደናግረው ፡ የነበረው ፡ ጀገጅጉና ፡ ጨለማው ፡ በመነ ፡ ክረምት ፡ አልፎ ፡ ጸደይ፡ልምላሜ ፡ ተጐናጽፎ ፡ አበባ፡ተቀዳጅቶ ፡ በኅብረ ፡ ጽጌያት ፡ አሸብርቆ ፡ ብቅ ፡ ሲል ፡ መላዋ ፡ ፍጥረት ፡ ሙሽራ ፡ እንዳየ ፡ ሠርገኛ ፡ በፍሥሐ ፡ ተውጣ ፡ በደስታ ፡ ትፈነዳለች ። በዚህ ፡ ወራት ፡ መሬቱ ፡ ምጥጥ ፡ ሲል ፡ ጓሳው ፡ ሲውለበለብ ፡ አዝመራው ፡ ሲዘረዝር ፡ ሣር ፡ ቅጠሉ ፡ ሲለመልም ፡ ዕፅዋት ፡ ሁሉ ፡ ሲያበቡ፡

ወደ ፡ ትራራ ፡ ቢወጣ ፡ ዓለሙ ፡ ሁሉ ፡ የመስቀል ፡ ደሻ ፡ የተተኩሰበት ፡ መስሎ ፡ ሲያ
ብረቀርቅ ፡ ይታያል ።

በእየሸለቆውና ፡ በእየሜዳው፣ያለው ፡ ግጫ ፡ ከዘመናዊው ፡ ፍራሽ ፡ እኔ ፡ እበል
ጣለሁና ፡ ተኘብኝ ፡ እያለ ፡ የሰውን ፡ ልብ ፡ ሲያባብል ፤ ጨፈው ፡ ደግሞ ፡ ኑ ፡ ተንከባለ
ሉብኝ ፡ ተንበልበሉብኝ ፡ እያለ ፡ ያለፈ ፡ ያገደመውን ፡ ጎሊና ፡ ይማርካል ፤ አእምሮ ፡ ያነ
ጉልላል ።

በእየሸንተረሩ ፡ ያተርና ፡ የባቄላ ፡ እንኩታቸውን ፡ የበቆሎ ፡ የጉብስ ፡ የስንዴ ፡ እሼ
ታቸውን ፡ ቅመው ፡ የጊደር ፡ ወተታቸውን ፡ ለውተው ፡ ገራምሶች ፡ ሲያቅራሩና ፡ ሲፈ
ክሩ ፡ አዕዋፍ ፡ ፍራፍሬና ፡ ጥራጥሬ ፡ በልተው ፡ ሲበሩ ፡ ጎይለኛ ፡ ጀግና ፡ የወነጨፈው ፡
ምድር ፡ ነጐድ ፡ መስለው ፡ የጠራውን ፡ ሰማይ ፡ እየቀደዱ ፡ ሲወረወሩ ፡ ያየና፣ያስተዋለ ፡
አእምሮአዊ ፡ ፍጥረት ፡ ሁሉ ፡ ከደስታው ፡ ብዛት ፡ የተነሣ ፡ ሳይጠጣ ፡ ይረካል ፡ ሳይ
በላ ፡ ይጠግባል ። ባንድ ፡ ቃል ፡ ጨለማውን ፡ ክረምት ፡ አሳልፎ ፡ ብርሃን ፡ ተገናኝፎ ፡
አበባ ፡ ተከናንቦ ፡ ጥጋብን ፡ ይዞ ፡ መከር ፡ መድረሱን ፡ እያበሠረ ፡ አቶ፣ጥቢ ፡ ከተፍ ፡ ሲል ፡
በመምጣቱ ፡ ልቡናው ፡ የማይደሰት ፡ ጎሊናው ፡ የማይፈነድቅ ፡ ነባቢ ፡ ለባዊ ፡ ፍጡር ፡
የለም ።

ምዕራፍ : ፮ ።

ሥርዐተ : ነጥብ ፤

አማረኛ : ከግዕዝ : የወረሳቸውና : የምዕራብ : ቋንቋ : ተጽዕኖ : በሀገራችን : እስከ
ከገባ : ድረስ : ሲሠራባቸው : የኖረ : ከዚህ : የሚከተሉት : ነጥቦች : ናቸው ።

፩ ፤ ነጥብ :

፪ ፤ ነጠላ : ሠረዝ :

፫ ፤ ድርብ : ሠረዝ :

፬ ። ነ ጥ :

፭ ፤ ምንቀጽ : መለያ :

፮ ፤ ትእምርተ : ጥያቄ :

፯ ፤ () እጥር : (አጥር) : የዛሬው : ቅንፍ :

፰ ፤ ከዜማ : ቤት : የወረሰናቸው ፤ ይዘትና : ፱—ፍጀታ : እስከ : (ሂድ)

እነዚህ : ደግሞ : የመጡበት : ጊዜ : አልታወቀም ።

፲ ! ትእምርተ : አንክሮ :

፲፩ ፤ ትእምርተ : ስላቅ :

ከዚህ : ቀጥሎ : ያሉት : ደግሞ : ከፈረንሳይና : ከእንግሊዝ : ትምህርት : ጋራ :
ወደ : ሀገራችን : የገቡ : ናቸው ፤

፲፪ ፤ ትእምርተ : ጥያቄ :

፲፫ ፤ መከልል :

፲፬-----ነጠብጣብ ፤

መያያ : ፍቻቸውም : ከዚህ : ቀጥሎ : እንደ : ተጻፈው : ነው ።

፩ ፤ ነጥብ : ቃልን : ከቃል : ለመለየት : ያገለግላል ፤ ም. ትላንት : ምሳዬን :
ከበላሁ : በኋላ : ወደ : ከተማ : ወጥቼ : ጥሩ : ትርኢት : ዐይቼ : ተመለስሁ ። በዚህ :
ዐረፍተ : ነገር : ውስጥ : ያሉትን : ቃላት : የለያየው : ከመጨረሻው : ነቀጥ : በቀር :
ነጥብ : ነው ።

፪ ፤ ነጠላ : ሠረዝ ፤

ሁለት : መልክ : አለው ፤ ግን : የሁለቱም : ሙያ : አንድ : ነው ። ባንድ : ትን
ፋሽ : የሚነበብና : ተከታታይ : ሐረግ : በነጠላ : ሠረዝ : ይወሰናል ፤ እሱም : ለሚከተ
ሉት : ያገለግላል ።

ናንና : ምን : ለማስቀረት ፤ በስም : በግሥ : በቦዝ : በዘንድ : አንቀጽ : መካከል :
ይገባል ፤ ተግባሩም : መዘርዘር : ነው ።

ሀ) በስም ፡ ሲገባ ፤

በጥንት ፡ ዘመን ፡ የኢትዮጵያ ፡ መናገሻ ፡ የነበሩ ፡ ከተማዎች ፡ መርዌ ፡ አሁን ፡ ላሊበላ ፡ ጐንደር ፡ ናቸው ። ባልንጆሮቹ ፤ አበበ ፡ ከበደ፡ተሰማ ፡ ተስፋዬ ፡ በለው ፡ ናቸው ።

ለ) ከግሥ ፡ ጋራ ፤

ይኸውም ፡ ማሰሪያ ፡ አንቀጽ ፡ ለመሆን ፡ የሚችሉ ፡ ግሥች ፡ ተከታትለው ፡ ሲመጡና፡የአለ፡ተሰበ፡ሲሆኑ ፡ ነው ፤ ም.፩/ ዕድሜ ፡ ላንተ ፡ እንጂ ፡ ባንተ ፡ ራስ ፡ በላን ፡ ጠጣን፡መብታ ፡ እየሰማን ፡ ብዙ ፡ ተጫወትን ፡ የጐደለብን ፡ የለም፡ብለው ፡ አመስግነው ፡ ወደ ፡ እየቤታችን ፡ ሄዱ ። ፪/ እግዚአብሔር ፡ አዳምን ፡ ከሰማይ፡በታች ፡ ከምድር ፡ በላይ ፡ ያለውን ፡ ፍጥረት ፡ ሁሉ ፡ ብላ ፡ ጠጣ ፡ ግዛ ፡ ንዳ ፡ ብሎ ፡ ፈቀደለት ።

ሐ) ከቦዝ ፡ ጋራ ፡ ሲገባ ፤

በቀደም ፡ ዕለት ፡ ለሽርሽር ፡ እረዥም ፡ ተራራ ፡ ላይ ፡ ወጥቼ ፡ ሀገር ፡ ዐይቼ ፡ አየር ፡ ተቀብዬ ፡ በደጋ ፡ የሚገኙትን ፡ ዕፅዋት ፡ አጥንቼ ፡ ደስ ፡ እያለኝ ፡ ተመልሼ፡መጣሁ ።

መ) ከዘንድ ፡ አንቀጽ ፡ ጋራ ፤

ም. ትላንት ፡ ዐባይ ፡ ወርደን ፡ ስንዋኝ ፡ ስንጣለም ፡ ውኃ ፡ "ስንራጭ" ፡ ሻማ ፡ ገጥመን ፡ ስንዳፈን ፡ ውለን ፡ ሰውነታችንን ፡ አጠንክረን ፡ አንጐላችንን ፡ አድሰን ፡ የማታ ፡ ማታ ፡ እያወካን ፡ ወደ ፡ ቤታችን ፡ ተመለስን ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንዳየነው ፡ ሁሉ ፡ የመጨረሻው ፡ ቃል ፡ ከተከታዩ ፡ ጋራ ፡ ባንድ ፡ ትንፋሽ ፡ ስለሚነበብ ፡ ነጠላ ፡ ሠረዝ ፡ የለውም ።

ሠ) ባለቤቱ ፡ የተለያየ ፡ ጥገኛ ፡ ሐረግን ፡ ከመደበኛ ፡ ሐረግ፡ለመለየት ፤

ይህም ፡ የሚገኘው ፡ ብዙውን ፡ ጊዜ ፡ በዐቢይ ፡ ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ነው ።

ም. የውኃው ፡ ሙላት ፡ ከጐደለ ፡ በኋላ ፡ መንገደኞች ፡ ተሻገሩ ። ዝናሙ ፡ ከመስከረም ፡ ፭ ፡ ጀምሮ ፡ ስለበራ ፡ ዘንድሮ ፡ ድርቅ ፡ ሆነ ። ዛሬ ፡ ያሜሪካ ፡ ፕሬዚዳንት ፡ ጆን ፡ ኬኔዲ ፡ ስላረፈ ፡ በዓለም ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ፍትሐት ፡ ተደረገ ።

ትላንት ፡ በ፯ ፡ ሰዓት ፡ ተኩል ፡ ምሳዬን ፡ እንደበላሁ ፡ ሙላቱና ፡ ነቅንቄ ፡ መጥተው ፡ ወደ ፡ መሥሪያ ፡ ቤት ፡ ወሰዱኝ ፡ ወዘተ. ።

ረ) ተጣማሪ ፡ ባለቤትን ፡ ለመለየት ፤

ረ) ም. የኢትዮጵያ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ የቋራው ፡ ባላባት ፡ ጀግናው ፡ ዐጼ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ኢትዮጵያን ፡ አገናኝተው ፡ አዲስ ፡ ሕግና ፡ ሥርዐት ፡ አውጥተው፡ባጭር ፡ ጊዜ ፡ ሀገራቸውን ፡

ለማሠልጠን ፡ ሲያስቡ ፡ መሻሻልን ፡ የማይወዱ ፡ መሳፍንትና ፡ መኳንንት ፡ በሙሉ ፡
ከድተዋቸው ፡ ብቻቸውን ፡ ሳሉ ፡ የማይችሉት ፡ ጠላት ፡ ቢመጣባቸው ፡ መሼሽ ፡ ወይ
ንም ፡ መማረክ ፡ ውርደት ፡ መስሎ ፡ ስለታያቸው ፡ የገዛ ፡ ሽጉጣቸውን ፡ ጠጥተው ፡
መቅደላ ፡ ላይ ፡ ዐረፉ ።

ሰ) ባሰካክ ፡ የተለያዩ ፡ ሐረጎችን ፡ ለመለየት ፤

ም. ዛሬስ ፡ እመጣለሁ ። ካልህስ ፡ እሱም ፡ ነግሮኝ ፡ ነበረ ። ወንድሜ ፡
ትላንት ፡ የተዋወቀኸው ፡ ወደ ፡ ባሕር ፡ ዳር ፡ ሄደ ። ተዋበ ፡ ነው ፡ ይህን ፡ የሠራው ።
ገብረ ፡ ሐና ፡ ያ ፡ እንኳ ፡ ቀላጁ ፡ ትላንት ፡ ከቤተ ፡ መንግሥት ፡ ተሸልሞ ፡ ወጣ ። እውነ
ቱን ፡ እንድንግርህ ፡ ከፈለግህ ፡ ስላንተ ፡ እልክ ፡ ምንም ፡ ቢሆን ፡ አልመጣም ።

፤ ድርብ ፡ ሠረዝ ።

፤ ፡ ከነጠላ ፡ ሠርዝ፡የበለጠ ፡ ከነቀጥ ፡ ያነሰ ፡ ዕረፍትን ፡ የሚያሳየን፡ምልክት፡
ድርብ ፡ ሠረዝ ፡ ነው።የሚያገለግለውም ፡ ማሰሪያ ፡ አንቀጽ፡ኑሮት ፡ ሐሳቡን ፡ ለጥያቄ ፡
አንገርቦ ፡ በሚተው ፡ በሚተነትን ፡ በሚተረጉም፡ዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ወይም፡ሐረግ ፡ ነው ።
እነዚህ ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ በዐረፍተ ፡ ነገር ፡ ስለማይገቡ ፡ ድርብ ፡ ሠረዝ ፡ የሚገኘው ፡
አልፎ ፡ አልፎ ፡ ነው ።

ሀ ፡ ለጥያቄ ፡ የተንገረበቡ ፡ ዐረፋት ፡ ነገር ፤

፩ ፤ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ታላቅ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ነበሩ ፤ በእየጐጡ ፡ የነበሩትን ፡
መሳፍንትና ፡ መኳንንት ፡ ድል ፡ ነሥተው ፡ በዘመነ ፡ መሳፍንት ፡ የተዛባውን፡ሥርዐት ፡
አቃንተው ፡ በእየጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ የተለያዩቱን ፡ ሀገራችንን ፡ አገናኝተው ፡ አዲሱን ፡
የኢትዮጵያን ፡ መንግሥት ፡ መሥርተው ፡ በመጨረሻ ፡ ምንም ፡ ቢሆን ፡ ከሰው፡በታች ፡
ሁኔ ፡ አልኖርም ፡ ብለው ፡ ሽጉጣቸውን ፡ ጠጥተው ፡ ሞቱ ።

፪ ፤ ራስ ፡ ሆቴል ፡ ትላንት ፡ ጥሩ ፡ ግብዣ ፡ ነበረ ፤ ስንበላ ፡ ስንጠጣ፡ስንጫወት ፡
አምሸተን ፡ መንፈቀ ፡ ሌሊት ፡ ሲሆን ፡ ወደእየቤታችን ፡ ተመለስን ።

ለ) የሚዘረዝሩ ፡ ዐረፋት ፡ ነገር ፤

፩ ፤ ባልጀሮቹ ፡ መጡ ፤ ፈንቱ ፡ አላምነህ ፡ አላምረው ፡ መርዕድ ።

፪ ፤ ዕቃዎቹን ፡ ላክልኝ ፤ ብዕሬን ፡ ሻንጣዬን ፡ ደብተሬን ።

ሐ) የሚተረጎሙ : ዐረፋተ : ነገር ፤

ይኸውም : በማለት : ፈንታ : ይገባል : ማለት : ነው ።
 ፩ : ገበሬ : እንዳያርስ : ነጋዴ : እንዳይነግድ : የሚያስቸግሩትን : ወስላቶች ሌባ :
 ቀማኛ : ወንበዴ : ፋኖ : ሽፍታ : አጋሚዶ : መንግሥት : እያደነ : ያጠፋል ።

፪ : አስተዳደርን : የሚያጠፋ : ወንጀሎች ፤ ጉቦ : ወገን ስንፍና : ምቀኝነት : ምን
 ግዴ : ናቸው ።

መ) አንድ : ሐሳብ : ኑሮአቸው : የሚከታተሉትን : ዐረፋተ : ነገር : ለመግለጥ ፤

፩ ፤ ሁነኔ : ቢኖርም : ባይኖርም : ከምቀኝነት : ይልቅ : ቀናነት : ይሻላል ፤ ሰዎቹን :
 ያስተማምናል ፤ በችግር : ጊዜ : ያረዳዳል ፤ በፍሥሐና : በሰላምም : ጊዜ : ያስደስታል ፤
 ሀገር : እንድትሠለጥን : ድንቅርና : እንዲጠፋ : ግብርና : እንዲፋፋ : ንግድ : እን
 ዲስፋፋ : ይረዳል ፤ ከጎሊና : ወቀሳ : አድኖ : በራስ : ያስተማምናል ።
 ፪ ፤ ዕቃዬን : ተሸክሞ : ሲሄድ : ዐየሁት ፤ አሰበለዚያስ : የሰረቀኝ : እሱ : መሆ
 ኑን : ለማወቅ : አልችልም : ነበር ።

። ፬ ፡ ነቀሐጥ ።

በቁም : ጽሕፈት : ቤት : ያለው : ስሙ : ስለተረጎመ : በቅርቡ : ጊዜ : እንዲህ : እን
 በለው : በማለት : ነጥቦቹን : ቈጥረው : አራት : ነጥብ : የሚሉትም : አሉ ። ጥንታዊው :
 ስሙ : ግን : ነቀሐጥ : ነው ። እኛም : የምንከተለው : የጥንቱን : ነው ። የሚያሳየውም :
 አንድ : ሙሉ : ዐረፍተ : ነገርን : ተናግሮ ፤ ሐሳብን : ጨርሶ ፤ በአንቀጽ : አስሮ :
 መደምደምን : ነው ።

ም. ሀ) ከበደና : አበበ : ሽርሽር : ውለው : በፈረስ : በፈረስ : ሆነው : መጡ ።

ለ) አባቴ ሌሊት : ተቀን : ውል : ይለኛል ።

ሐ) እናትና : አባት : ወጥተው : ወርደው : ነደው : በርደው : ጥረው : ግረው :
 ለፍተው : ማስነው : ስለሚያሳድጉ : ብድራቸውን : የማይመልስ : ልጅ : ብሉል : ነው ።
 ከዚህ : በላይ : የተጠቀሱት : ሦስቱም : ምሳሌዎች : ሐሳባቸውን : እየጨረሱ : ባንቀጽ :
 ስላሰሩ : በነቀሐጥ : መዘጋታቸውን : ያስተውሏል ።

፮ ፡ የአንቀጽ : መለያ ፤

ብራና : ውድ : በነበረበት : በቀድሞ : ዘመን : ክፍት : ቦታ : ትቶ : መሄድ :
 ችግር : ስለነበረ : ያገለግል : ነበር ፤ አሁን : ግን : ይህ : ችግር ስለጠፋ : የምልክቱም :
 አገልግሎት : ቀርቷል ።

፯ ፡ ትእምርተ ፡ ጥያቄ ፤

አመረ ፡ አመለከተ ፡ ካለው ፡ የመጣ ፡ ስለሆነ፡ትእምርት ፡ ምልክት ፡ ማለት ፡ ነው ።
ተዛርፎም፡ትእምርተ ፡ ጥያቄ ፡ ሲል ፡ የጥያቄ ፡ ምልክት ፡ ይሆናል ። ይህ ፡ ምልክት ፡ የሀ
ገራችን ፡ ልጆች ፡ አማረኛ ፡ ሳይማሩ ፡ ፈረንሳይኛና ፡ እንግሊዝኛ ፡ ይማሩ ፡ ስለነበረ ፡
የውጭው ፡ የኛውን ፡ ባለቤቱን ፡ አስወጥቶ ፡ ለጥቂት ፡ ዘመናት ፡ መሥራቱን ፡ እናው
ቃለን ፤ አሁን ፡ ግን ፡ ሳለን ፡ ብንበደር ፡ ቂሎች ፡ እንጂ ፡ ብልኖች ፡ አለመባላችንን ፡
ተገንዝበን ፡ በገንዘባችን ፡ እንደ ፡ ምንሠራ ፡ ሙሉ ፡ ተስፋ ፡ እያደረግን ፡ ይህ ፡ ትእ
ምርተ ፡ ጥያቄ ፡ በትግሬኛ ፡ ከተሠራበት ፡ ብዙ ፡ ዘመን ፡ መሆኑን ፡ እንገልጣለን ።

ትእምርተ ፡ ጥያቄው ፡ በጽሕፈት ፡ አንድ ፡ ሲሆን ፡ በቃል ፡ ግን ፡ ሦስት ፡ ዐይነት ፡
አለን ፡ ድምፅ ፡ ን ፡ ውይ ።

ም.ሀ) መንግሥቱ ፡ መጣ ፤

ለ) መንግሥቱ ፡ መጣን ፤

ሐ) መንግሥቱ ፡ መጣ ፡ ወይ ፤

ከዚህ ፡ በላይ ፡ ከሀ ፡ እስከ ፡ ሐ ፡ ባየነው ፡ መሠረት ፡ ያገለግላል ።

መልመጃ ፡ ፲፮ ።

ሀ) ከዚህ ፡ በታች ፡ ላሉት ፡ ምንባባት ፡ ነጥባቸውን ፡ ጻፍ ፤

እንደዚህ ፡ ሁኖ ፡ አድሮ ፡ ማልዶ ፡ ተነሥቶ ፡ ሲመታ ፡ በአምስት ፡ ደቂቃ ፡ ጭነ
ቱን ፡ ጭኖ ፡ ንዙን ፡ ጠቅሎ ፡ በአንድ ፡ ጊዜ ፡ ሰፈሩን ፡ ሲለቅ ፡ ታጥቆ ፡ የተቀመጠ ፡
አንድ ፡ ደረቅ ፡ ወታደር ፡ እንጂ ፡ ሠራዊት ፡ አይመስልም ፡ ነበር ።

በጉዞም ፡ ጊዜ ፡ ፈታውራሪው ፡ ከመሃል ፡ ሰፋሪው ፡ መሃል ፡ ሰፋሪው ፡ ከደጅነ
ቀኛዝማቹ ፡ ከግራዝማቹ ፡ ተደባልቆ ፡ ኅይለኛው ፡ ደካማውን ፡ እንዳይረግጥ ፡ ደካማው ፡
ኅይለኛውን ፡ እንዳያናቅፍ ፡ ሰጧ ፡ እንዳይደክም ፡ ከብቱ ፡ እንዳይጎዳ ፡ ሠራዊቱ ፡
እርስ ፡ በርሱ ፡ እንዳይጣላ ፡ አንድ ፡ አለቃ ፡ ከነጭፍራው ፡ የሚሄድበት ፡ የቦታ ፡
ርቀት ፡ በዐይነ ፡ ጎመድ ፡ የተለካ ፡ ነበር ።

በመንገድ ፡ ከብት ፡ ሲደክም ፡ የደከመው ፡ በየሀገሩ ፡ እየተመራ ፡ ሐዲስ ፡ ተገ
ዝቶ ፡ እየተተካ ፡ ጉዞው ፡ ይቀጥላል ፤

በጉዞው ፡ ላይ ፡ ሳለ ፡ ረቡዕ ፡ ረቡዕ ፡ ወታደር ፡ እርስ ፡ በርሱ ፡ ተጋጭቶ ፡ ጠብ
አብቅሎ ፡ እንደሆነ ። ወይንም ፡ በመንገዱ ፡ የሚገኝውን ፡ የባላገር ፡ እህል ፡ እረግጦ ፡
ሣሩን ፡ አጥፍቶ ፡ ፍየል ፡ በግ ፡ ዶሮ ፡ ያለዋጋ ፡ ቀምቶ ፡ አርዶ ፡ አምባጓሮ ፡ አንሥቶ ፡
እንደሆነ ፡ ፍርድና ፡ ብይን ፡ የሚሰጥበት ፡ ቀን ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ እንደብዛቱ ፡ የደጃዝ
ማች ፡ ስብሰባቸው ፡ ወታደር ፡ ባለፈበት ፡ ሀገር ፡ ሁሉ ፡ ዝርፈዶ ፡ ቅሚያ ፡ አምባጓሮ ፡

ጭቅጭቅ ፡ ስለሌለ ፡ ሀገር ፡ ሁሉ ፡ እልል ፡ እያለ ፡ በደኅና ፡ ያግባህ ፡ ከሚል ፡ ምኞትና ፡ ጸሎት ፡ ጋራ ፡ መጥኑን ፡ እየጋገረ ፡ መታያውን ፡ ያለግድ ፡ በውድ ፡ እየሰጠ ፡ ከልቡ ፡ እየመረቀ ፡ ነበረ ፡ የሚያሳልፈው ፡

ሠራዊቱ ፡ እየተመመ ፡ ነጋሪቱ ፡ እየተጎሰመ ፡ መለኸቱ ፡ እየተበላላ ፡ እምቢልታው ፡ እያክላላ ፡ መሰንቆው ፡ እየተመታ ፡ ዋሽንቱ ፡ እየተነፋ ፡ አዝማሪው ፡ እያዘመረ ፡ ጎበዙ ፡ እየሸለለ ፡ ጀግናው ፡ እያቅራራ ፡ ነፍጠኛው ፡ እየፈከረ ፡ ሲከተለው ፡ አንድ ፡ ቀን ፡ ጌታ ፡ ነኝ ፡ ብሎ ፡ ሳይከራ ፡ አሳቻ ፡ መስሎ ፡ አልባሌ፡ለብሶ ፡ ነበር ፡ ሠራዊቱን ፡ የሚመራ ፡ ለመዘቃውም ፡ የቀድሞ ፡ ሥርዐት ፡ ስለነበረ ፡ ጭፍሮቹ ፡ እንዳይፈሩ ፡ ወታደሮቹ ፡ እንዳያስቡ ፡ መዘቀኞች ፡ የኛን ፡ ሥራ ፡ የሚያቃልል ፡ ሹም ፡ መጣ ፡ ብለው ፡ እንዳያዝኑ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በውነትስ ፡ እንደ ፡ ሥራ ፡ ፈት ፡ በጉዞ ፡ ላይ ፡ እንዲህ ፡ ያለ ፡ መዘቃ ፡ የሚፈልግ ፡ ሁኖ ፡ አይደለም ።

ለ) ገንዘብ ፡ ለማግኘት ፡ በመሮጥ ፡ በንፍገት ፡ ሥራ ፡ ያየሉ ፡ ወስላቶች ፡ ሌቦች ፡ ቀማኞች ፡ የዕውቀትን ፡ ስሟን ፡ ሊያጠፉ ፡ ከሷ ፡ ጋራ ፡ ሠራን ፡ ለማለት ፡ ከመናገርም ፡ አያርፉ ፡ መልኳን ፡ ለውጠው ፡ ጠላቶች ፡ እንድትጠላ ፡ ቢሠሩም ፡ የውነት ፡ ሥራዋ ፡ ሲገለጥ ፡ ሳይሸነፉ ፡ አይቀሩም ፡ ስሟን ፡ አጥፊዎች ፡ በሐሰት ፡ በማደናገር ፡ ሲሠሩም ፡ የሚያውቁት ፡ በዝተው ፡ ስታገኝ ፡ ሳታጠፋቸው ፡ አትተውም ፡ ዕውቀትን ፡ አይቶ ፡ መርምሮ ፡ በጣም ፡ አስተውሎ ፡ ላወቃት ፡ የሰላም ፡ እናት ፡ ለመሆን ፡ አምላክ ፡ የሰጣት ፡ ጸጋ ፡ አላት ፡

ከልዑል ፡ ራስ ፡ እምሩ ፡ ጎይለ ፡ ሥላሴ ።

ከዚህ ፡ በታች ፡ ያሉት ፡ አሁን ፡ በቅርብ ፡ ጊዜ ፡ ለዘመናዊ ፡ አጻጻፍ ፡ እንዲረዱን ፡ ከቁም ፡ ጽሕፈት ፡ ከዚማ ፡ ቤት ፡ ከውጭ ፡ ቋንቋ ፡ የተዋሰነቸውናቸው ። ከዚማ ፡ ቤት ፡ የመጡት ፡ ይዘትና ፡ ፍጆታ ፡ አጥርም ፡ ትርጉማቸው ፡ ትንሽ ፡ ትንሽ ፡ ለወጥ ፡ ያለ ፡ ይመስላል ፡ ስሜቱ ፡ ግን ፡ ያው ፡ ነው ።

፯ ፡ ! ትእምርተ ፡ አንክሮ ፡

ትእምርተ ፡ አንክሮ ፡ የማድነቅ ፡ የመደነቅ ፡ የመገረም ፡ ምልክት ፡ ማለት ፡ ነው ። ትእምርተ ፡ አንክሮና ፡ ትእምርተ ፡ ስላቅ ፡ የሚገቡት ፡ ቃለ ፡ አጋኖና ፡ የሰሚ ፡ ባለቤት ፡ በዐረፍተ ፡ ነገሩ ፡ ውስጥ ፡ ሲኖሩ ፡ ነው ።

- ም. ሀ) አዬ : ሀገር : እንዴት : ታምራለች !
 ለ) ወይ : ግሩም ! አንተም : እንዲህ : ትል !
 ሐ) እማዬ ! እባክሽ : ምሳዬን ።
 መ) ክቡር : ሆይ ! እባክዎን : ነገሪን : ይስሙኝ ።
 ሠ) ልጄ ! ዝም : ብለህ : ተማር ።
 ረ) ወንድሜ ! ና : እንሂድ ።

፩ ፤ ፤ ትእምርተ : ስላቅ ፤

ትርጉሙ : መዘበት : ማለት : ነው : እንጂ : አገባቡ : ግን : እንደ : ትእምርተ : እንክሮ : ነው ፤

- ም. ሀ) አንተ : ልጅ : እንዴት : ሰነፍ : ነህ : አያ !
 ለ) አዬ : ቂሎ ! አንተም : ሰው : ሁነህ !
 ሐ) በል : እስኪ : ንካኝ !
 መ) ሌቦ ! በል : እስኪ : ፍዳህን : ተቀበል ።

፱ () ቅንፍ : (እጥር : አጥር) ፤

በቁም : ጽሕፈት : ቤት : ይህ : ቅንፍ : ስጽፍ : ተሳስቻለሁና : አታንበው : ማለት : ነበር ፤ አሁን : ግን : ላንባቢ : የማይረዳ : መስሎ : የሚታየውን : ቃል : መግለጫ : ሆኗል ፤ ምክንያቱም : በቀድሞ : ዘመን : ረቂቁ : በእርሳስ : ስለማይነደፍና : የቀለም : ማጥፊያ : ላንጴስ : ስለሌለ : እጥር : ይደረግ : ነበር ፤ አሁን : ግን : መጀመሪያ : ተረቆ : በኋላ : በጥንቃቄ : ተገልብጦ : ከማኅተም : ቤትም : ሲለቀምም : ዘሩ : እየታረመ : ስለሆነ : የሚታተም : ጥንታዊ : አገልግሎቱ : ቀርቶ : ተርጓሚ : ሆኗል ።

- ም. ሀ) ወለጌ : ጥርኝ : (ዝባድ) : ያረባል ።
 ለ) አጓት : (አፊራ) ወገሚት : ከሞቀ : በኋላ : ይወጣል ።
 ሐ) ፍርንዱስ : (ማርና : ጠላ) ይጣፍጣል ።
 መ) ነፎ : (ጅላጅል) ሲነፈልል : ዘመኑን : ያሳልፈዋል : ወዘተ . ።

፲. ይ ዘ ት ፤

ይህ : ምልክት : የመጣው : ከዜማ : ቤት ። ሙያውም : አንዱን : ቀለም : ይዞ : ረዘም : አድርጎ : መጮኸን : ማሳየት : ነበር ። አሁን : ግን : የሚያገለግለው : ለምሕጻን : ቃል : ነው ።

- ም. ቀ. ኀ. ን. ነ. ቀዳማዊ : ኀይለ : ሥላሴ : ንጉሠ : ነገሥት ።

ወዘተ. ፡ ወዘተርፈ. ፡ ዝ. ካ. ዝኒ. ፡ ከማሁ. ፡ ዐ. ነ. ዐረፋተ. ፡ ነገር ፡ ወዘተ. ።

፲፩ ነጠብጣብ ።

ነጠብጣብ ፡ የሚያሳየው ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ ተጀምሮ ፡ ሳይጨርስ ፡ መቅረቱን ፡ ነው ። ም. ፈላስፋ. ፡ ሰው ፡ ለመኖር ፡ ይበላል ፡ ለመሥራት ፡ ይኖራል ፡ ዝም ፡ በል ፡ እባክህ ፡ የፈላስፎች ፡ ወሬ ፡ ስልችቶኛል ።

= ፍ ጆ ታ ፤

ፍጆታ ፡ የንግግር ፡ ተራ ፡ ማለት ፡ ነው ። ይህ ፡ ምልክት ፡ የሚያሳየው ፡ ተናጋሪው ፡ መለወጡን ፡ ነው ።

ም. መንግሥቱ ፡ ከሐረርጌ ፡ መጣ ።

—ተዋበሳ ፤

—እሱስ ፡ በአየር ፡ ወደ ፡ ጐንደር ፡ አለፈ ።

—ሠ ረ ዝ ፤

ይህ ፡ ምልክት ፡ አጭር ፡ ሁኖ ፡ ከሁለት ፡ ቃላት ፡ መካከል ፡ ሲገባ ፡ እስከ ፡ ለማለት ፡ ያገለግላል ፤

ም. ከሐምሌ ፡ ፩—፲፭ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ሁሉ ፡ ይዘጋል ።

ከሐምሌ ፡ ፩ ፡ እስከ ፡ ፲፭ ፡ ትምህርት ፡ ቤት ፡ ሁሉ ፡ ይዘጋል ።

= ዕሩይ ፤

ዕሩይ ፡ እኩል ፡ ትክክል ፡ ማለት ፡ ነው ፤ በቋጥር ፡ $2 \times 2 = 4$

$7 - 2 = 5$ ፡ በቃላት ፤ ሰንሰል ፡ ስሚዛ ። ሰገባ ፡ አፎት ፤ ነፍጥ ፡ ጠበንጃ ፡ ወዘተ. ።

« » ትእምርተ ፡ ጥቅስ ።

ከጥቅስ ፡ ጋራ ፡ የማለት ፡ ግሥ ፡ ሁልጊዜ ፡ አብሮ ፡ ስለሚገኝ ፡ በደራሲው ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ አይገኝም ።

ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተጻፉትን ፡ ምልክቶች ፡ ድምፅ ፡ መምህራኑ ፡ በደንብ ፡ ለተማሪዎቹ ፡ ሊያስጠነብቁት ፡ ያስፈልጋል ።

መልመጃ ፡ ፲፯ ።

ከሚከተሉት ፡ ዐረፋተ. ፡ ነገር ፡ ነጥቦችን ፡ አግባ ።

ወይ ፡ ግሩም ፡ አንተም ፡ እንዲህ ፡ ትለኝ ፡ ታዲያስ ፡ ያልሁህ ፡ እንደሆነ ፡ ጥፋቱ ፡ ምንድር ፡ ነው ። በልቤ ፡ ሸምቄ ፡ ቂም ፡ ከምደዝብህ ፡ እንደወንድምነቱ ፡ ገልጬ ፡ ብነግርህ ፡ ምንድር ፡ ነው ፡ ነውሩ ፡ በል ፡ ተወው ፡ እንዲህስ ፡ ከሆነ ፡ አይነደኝም ።